

weekly.meest.com

MeestWeekly

УСИК ЗНОВУ ПЕРЕМІГ

Читайте с. 4

СПРАВА ПРАВОЇ РУКИ ПРЕЗИДЕНТА

Арешт Єрмака — тест для євроінтеграційного курсу України с. 5

ЧЕРГОВЕ ШОУ ТРАМПА?

Американський президент дав дозвіл розсекретити інформацію про прибульців с. 13

Over \$2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНИМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

УСИК ЗНОВУ ПЕРЕМІГ

■ Роман Журба

Український боксер Олександр Усик (24-0, 15 КО), чинний чемпіон світу за версіями WBC, WBA й IBF у надважкій вазі, 23 травня зійшовся у поєдинку з нідерландським кикбоксером Ріко Верховеном. Бій відбувався за правилами боксу, а на кону стояли два титули — чемпіонські пояси WBC і The Ring.

Крім того, для переможця подбали про унікальний пам'ятний титул «Король Нілу» від Всесвітньої боксерської ради (WBC). Дизайн пояса розробили з урахуванням історичного контексту місця проведення бою (у Єгипті біля пірамід Гізи). На головній пластині розмістили великий червоний камінь, що імітує рубін. Навколо нього розташовані геометричні візерунки, стилізовані під давньоєгипетське різьблення. У верхній частині пояса зображений крилатий символ бога Гора. Унизу присутні зображення палиці та ціпка — атрибутів влади єгипетських фараонів. По зовнішньому краю збережено традиційне кільце WBC із прапорами країн-членів організації, що поєднує стандартну символіку чемпіонату з тематичним оформленням.

Використання подібних тематичних дизайнів є

частиною стратегії WBC щодо візуального виокремлення масштабних спортивних подій. Пояс «Король Нілу» не замінює основний титул чемпіона світу, а є додатковою спеціальною нагородою для переможця міждисциплінарного поєдинку.

Нагадаємо, що 36-річний Верховен — професійний кикбоксер і чемпіон світу в цьому виді спорту в надважкій вазі. За свою кар'єру він провів у кикбоксингу 76 боїв, у яких здобув 66 перемог. Востаннє нідерландець програвав у січні 2015-го, із того часу має серію із 22 перемог. Єдиний боксерський поєдинок він провів 2014 року, коли нокаутував маловідомого угорця Яноша Фінфера. Олександр Усик до цього виходив на ринг у липні 2025-го, коли переміг в об'єднаному поєдинку британця Данієля Дюбуа і вдруге в кар'єрі став абсо-

лютним чемпіоном світу з боксу.

За результатами зважування Верховен виявився на 11,5 кг важчим за українця: 117,3 кг у Ріко проти 105,8 кг в Олександра. Для українського боксера така вага — рекордна в кар'єрі. Він збільшив на 2,7 кг свою найбільшу вагу, яку показував перед реваншем із Даніелем Дюбуа в липні 2025 року (103,1 кг).

Верховен почав поєдинок надзвичайно активно, намагаючись затиснути суперника, проте Усик виважено діяв другим номером

і старався тримати потужного кикбоксера на безпечній дистанції. У третьому раунді суперники влаштували обмін ударами, під час якого у нідерландця пройшов дуже гострий і небезпечний випадок.

До середини четвертого раунду українець помітно прискорився, завдяки чому йому вдалися ефектні аперкоти та серія точних комбінацій, хоч важкий удар із правиці від Ріко також досяг своєї цілі.

Критичний момент для українського чемпіона настав у дев'ятому раунді:

Верховен зумів притиснути Усика до огороження рингу. Наприкінці десятої трихвилинки між бійцями спалахнув запеклий розмін, під час якого Олександр рішуче пішов на штурм, а Ріко миттєво відповів власним важким контрударом. Проте в 11-му раунді Усик тріумфував. Це був дуже складний поєдинок для українця — один з найскладніших у його кар'єрі через тиск значно важчого опонента з Нідерландів, але він переміг, захистивши статус найкращого боксера світу в надважкій вазі.

■ Оксана Горнятко

У 70-му пісенному конкурсі «Євробачення», що відбувся у Відні, перемогла виконавиця Dara (справжнє ім'я — Дарина Йотова) із Болгарії з піснею Vangava. Вона отримала 516 балів — 204 від національних журі та 312 від глядачів, що є найвищими показниками серед усіх учасників.

Співачка одразу ж опинилася в центрі скандалу. Її заплідрили в підтримці розв'язаної Російською Федерацією (РФ) війни проти України. У соціальній мережі X їй нагадали, як у грудні 2025 року у своєму Instagram опублікувала літеру Z, якою росіяни маркують свою військову

Українка в десятці найкращих

техніку. «Навіть не намагайтеся сказати мені, що вона не знала значення цього символу і не мала його на увазі», — зазначила одна з користувачок.

Ізраїль, який опинився на другому місці, отримав сумарно лише 343 бали. Представниця України Leleka з піснею Ridnum отримавши 221 бал. Цікаво, що учасниці хору «Українська капела Берліна» передодні виконали хорovu версію композиції Ridnum, висловивши в такий спосіб підтримку представниці України на цьогорічному пісенному конкурсі у Відні.

Своєю чергою Мартін Грін, виконавчий директор «Євробачення», припус-

тив, що Росії можуть знову дозволити брати участь у цьому пісенному конкурсі. Він сказав, що РФ відсторонили від участі в конкурсі через російську державну телерадіокомпанію ВГТРК, підконтрольну Кремлю. А також наголосив, що російським виконавцям із 2022 року не дозволяють виступати на «Євробаченні» нібито аж ніяк не через повномасштабне вторгнення до України. Журналіст Пабло О'Хані уточнив у посадовця, чи зможуть росіяни знову брати участь у конкурсі, якщо державний мовник дотримуватиметься правил. На що той відповів: «Теоретично так».

Заяву Мартіна Гріна розкритикували депутати

Парламенту Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії. Зокрема, Том Гордон, депутат від Ліберально-демократичної партії, назвав таку риторику «приголомшливою» і відмітив, що РФ продовжує злочинну війну проти України. «Європейська мовна спілка (EBU) заявила світові, що підтримує Україну. Мільйони з нас повірили їм, і коли Сполучене Королівство приймало конкурс від імені України, ми зробили це з величезною гордістю та безумовною солідарністю. А тепер дізнаємося, що це ніколи не було принципом, просто технічна деталь, і РФ могла б повернутися на «Євробачення», поки її

ракети все ще падають на Київ. Це приголомшливе визнання і моральне боягузтво», — підкреслив він.

Джош Ньюбері, депутат від Лейбористської партії, підтримав Тома Гордона й запевнив, що Велика Британія не дозволить повернення РФ на конкурс: «Протягом чотирьох років EBU ховалася за мовою цінностей і демократичного процесу. Тепер ми знаємо, що коли це мало значення, то рішення захищати Росію взагалі не мало нічого спільного з цінностями чи принципами. Ані я, ані британський народ жодним чином не будемо стояти осторонь і спостерігати, як агресора знову вітають на найбільшій культурній сцені світу».

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірною.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/пів року.

Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, UNIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

СПРАВА ПРАВОЇ РУКИ ПРЕЗИДЕНТА

Арешт Єрмака — тест для євроінтеграційного курсу України

■ Ігор Голод

Минулого тижня Вищий антикорупційний суд України заарештував Андрія Єрмака, колишнього керівника Офісу президента України, обравши йому запобіжний захід у вигляді тримання під вартою терміном на 60 днів із правом унесення застави 140 млн грн.

ВХОДИВ ДО ЗЛОЧИННОЇ ГРУПИ

Валентина Гребенюк, прокурор Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), інкримінує Єрмаку легалізацію майна, одержаного злочинним шляхом, в особливо великих обсягах, учинену організованою групою. Ч. 3 ст. 209 Кримінального кодексу України (ККУ) передбачає за цей злочин від восьми до 20 років позбавлення волі.

За версією САП та Національного антикорупційного бюро України (НАБУ), Єрмак входив до складу злочинної групи, що привласнила майно, яке було ним легалізоване через схему з елітним будівництвом. За словами Гребенюк, 2020-го фігурант домовився з бізнесменом Тимуром Міндічем і тодішнім віцепрем'єром Олексієм Чернишовим про будівництво котеджного комплексу «Династія» — чотирьох елітних маєтків у Козині під Києвом.

За даними слідства, будівництво, зокрема, фінансували коштами, отриманими злочинним шляхом у межах схеми «шлагбаум» в «Енергоатомі» — доступ до контрактів у цій енергокомпанії відкривали за хабар: підрядники платили за можливість отримати замовлення.

За твердженням прокурора Гребенюк, із «пральні» — тіншового бек-офісу Міндіча, який, за версією слідства, використовували для легалізації цих хабарів, — для Єрмака виділили 1,9 млн USD. Як підрахували слідчі, загалом «пральня» спрямувала на проект «Династія» 8,4 млн USD, що становить близько 72 % усіх коштів, які були вкладені в котеджне містечко.

ЩЕ НАЛЕЖИТЬ ДОВЕСТИ

Та Ігор Фомін, адвокат Єрмака, зауважив суперечність: «Отже, Міндіч мив гроші, недомив і віддав Єрмаку, який відмив їх далі. Навіщо створювати злочинну організацію для відмивання грошей, якщо далі ти комусь знову передаєш їх відмивати?»

Юристи зазначили, що стороні обвинувачення ще належить довести, що Єрмак інвестував у будівництво саме злочинні кошти, а також що усвідомлював їхнє незаконне походження. У підозрі, оголошеній ексчиновнику, не конкретизований механізм фінансування будівництва і не названі дані про таке усвідомлення.

У документі йдеться про сприяння Єрмака у фінансуванні будівництва, однак не пояснено, у чому саме воно полягало і коли відбувалося. Так само не розкрито те, який саме стосунок підозрюваний має до схеми «шлагбаум».

У цьому контексті оглядач Гліб Іванов звернув увагу на особливості застосування ст. 209 ККУ після змін 2019 року, вказуючи, що після розширення її формулювань для інкримінування легалізації достатнім може вважатися обґрунтування імовірного злочинного походження коштів та їхнього використання для придбання майна, без доведення первинного злочину. Варто також враховувати, що під час розгляду питання про запобіжний захід прокурор не зобов'язана була називати весь масив доказів у справі — вистачало обґрунтувати підозру та відповідні ризики.

Зокрема, за даними слідства, під час обшуків у працівників офісу детективи вилучили Excel-таблицю з бухгалтерією так званої пральні під кодовою назвою «Мангеттен», яка, за версією Гребенюк, фіксувала рух коштів, у т. ч., перекази на проект «Династія». Окремо, за

твердженням прокурора, у телефоні головного архітектора «Династії» виявили записи, які, на думку слідства, можуть свідчити про прив'язку однієї з резиденцій до Єрмака: навпроти відповідного об'єкта було зазначено «Андрій Борисович» (ім'я та по батькові Єрмака. — *Ред.*).

«ПРЕЗИДЕНТ НЕ ФІГУРУЄ»

Наразі слідство встановило власників трьох маєтків із чотирьох. В оприлюдненій інтернет-виданням «Українська правда» стенограмі розмов між Міндічем і Наталією Квиленковою, яка контролювала будівництво кооперативу, та згадує власника четвертого будинку як «Вову».

Журналіст телеканалу «Суспільне» поцікавився в очільників НАБУ й САП на брифінгу — чи може йтися про Володимира Зеленського. На що Семен Кри-

вонос, директор НАБУ, відповів: «Президент України не фігурував і не фігурує в межах досудового розслідування. Інші версії щодо приналежності того чи іншого майна перевіряють».

На уточнення: «Чи пов'язано це з конституційним імунітетом глави держави?» — Кривонос відзначив: «Я надав буквальний коментар».

ВИНЯТКОВІ РИЗИКИ

Тож Валентина Гребенюк попросила суд обрати Єрмаку запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, посилаючись на ризики того, що він може втекти, вплинути на слідство, свідків та експертів або вчинити нові злочини. «У цьому кримінальному провадженні ризики є винятковими. Ще ніколи не обиралися запобіжні заходи щодо особи, яка має вплив на всіх топпосадовців держави навіть після звільнення», — констатувала вона.

А також відмітила, що під час обшуку в автомобілі водія Єрмака в грудні 2025-го детективи виявили роздруківку під назвою «СБ України, програма максимум», у якій перелічене коло осіб, рекомендованих до призначення на керівні посади. Деякі з них, як стверджує прокурор, нині обіймають посади в керівництві спецслужби.

Гребенюк також повідомила, що судовий експерт Тетяна Радківська, яка мала визначити вартість недобудованих котеджів у «Династії», уже заявила про тиск. За її словами, невідомі намагалися проникнути до її автомобіля та житла, зламати електронну пошту, а також надсилали погрози. У березні ц. р., як стверджує прокурор, невстановлена особа вимагала від Радківської не проводити експертизу. Гребенюк припускає, що цей тиск міг бути пов'язаний із працівниками Служби безпеки України та здійснюватися за вказівкою Єрмака.

Обґрунтовуючи ризики, прокурор також посилалася на листування підозрюваного з особою, підписаною як «Вероніка феншуй офіс», яка, за версією слідства, належить киянці Вероніці Анікієвич. За даними слідства, у цій переписці йшлося про консультації щодо можливих кадрових рішень у державних органах — зокрема, фігурували прізвища потенційних кандидатів на високі посади й дати їхнього народження. На думку Гребенюк, зміст цієї переписки додатково підтверджує наявність у підозрюваного можливостей впливу та неформальних каналів комунікації, що враховувалося при оцінці ризиків.

РЕЗОНАНС

Politico написала, що висунення обвинувачення Єрмаку в корупції та відмиванні коштів підриває аргументи про те, що Україна готова до членства у Європейському Союзі (ЄС). Associated Press — що це «серйозний політичний удар для українського лідера на тлі його зусиль домогтися вступу країни до Євросоюзу, процес якого, імовірно, триватиме роками — системна корупція залишається одним із ключових чинників, що гальмують просування України до членства в ЄС. Закінчення на с.12

«МИ ПЛАТИМО КРОВ'Ю СОЛДАТІВ»

Безпрецедентній жорсткості рашистів українці протиставляють технології

■ Євген Клен

Один день повномасштабної війни з Російською Федерацією (РФ) коштує Україні приблизно 450 млн USD. Про це розповів Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України, на міжнародній безпековій конференції PISM Strategic Ark Conference, яку нещодавно провели в Польщі.

«Крім того, ми платимо кров'ю солдатів. Отже, це найбільший виклик для нас, бо платимо найвищу ціну, — заявив він. — Цей рік може стати для України вирішальним у питанні досягнення миру, але потрібна залученість США, а паралельно потрібен і їхній вплив та тиск на Кремль».

БІСНУВАТИ ОКУПАНТИ

Зараз російська армія змінює підхід до ведення бойових дій в Україні, поступово відмовляючись від масованих атак на користь прихованішої тактики. Цим поділився Кір Джайлз, науковий співробітник програми Chatham House «Росія і Євразія».

Упродовж більш ніж чотирьох років РФ намагалася просуватися, відправляючи великі сили під вогонь і розраховуючи переважати оборону. Така стратегія супроводжувалася значними втратами й обмеженими результатами. Загальна кількість поранених і полеглих російських військових сягнула близько 1,3 млн, із яких приблизно 325 тис. — уже мерці.

Згодом умови ведення війни істотно змінилися. Активне використання дронів дозволяє швидко виявляти великі скупчення військ, а засоби радіоелектронної боротьби ускладнюють координацію. До того ж українська сторона навчилася ефективно прогнозувати дії супротивника. Тож російські підрозділи тепер частіше діють невеликими групами. Інколи по дві—чотири людини, які переміщуються переважно пішки, часто вночі, мінімізуючи використання зв'язку та намагаючись проникати крізь вразливі ділянки оборони.

За словами аналітиків, така модель передбачає повільне й приховане про-

сування замість відкритих атак. Основне завдання малих груп — закріплення в заїллі й поступове накопичення сил для наступних ударів.

Команди діють автономно, управління часто здійснюють за посередництва дронів, які допомагають коригувати рух і виявляти цілі. Проте така тактика не забезпечує швидких проривів. Мова лише про повільне просування з мінімальними територі-

« Використання дронів дозволяє виявляти великі скупчення військ, а засоби радіоелектронної боротьби ускладнюють координацію »

альними результатами та значними втратами.

Тож у квітні ц. р. окупційні війська захопили менше українських територій, ніж у березні, попри збільшення кількості штурмових дій. За даними проєкту DeepState, площа окупованих територій зменшилася на 11,9 %, хоча інтенсивність штурмів зросла на 2,2 %. Експерти вважають, що російській армії доводиться здійснювати в середньому 36 штурмів для захоплення лише 1 кв. км території. Приміром, аби зайняти один лише населений пункт розміром із Костянтинівку (66 кв. км), окупантам знадобилося б проводити штурми протягом двох тижнів, не зосереджуючи сили на жодному іншому напрямку. А це практично неможливо за теперішніх умов.

Найбільше просування російських військ у квітні зафіксували на Донеччині — 36 % від загального

Алекс Карп і Михайло Федоров

приросту, що становить 53 кв. км. Цей показник удвічі поступається безрезневому і майже в 6,5 разу менший за грудневий. Сумщина займає друге місце з 30 % (44 кв. км). Харківщина та Запорізька область показали просування на 22 % і 12 % відповідно. Крім того, сукупна площа окупованих територій на Дніпропетровщині скоротилася зі 105 до 98 кв. км. За період трьох місяців сили оборони України зменшили загальну зону окупації на 89 кв. км. На піку в січні ц. р. російські війська утримували 187 кв. км цієї області.

Не дивно, що рашисти біснуються. На Гуляйпільському напрямку нещодавно вони здійснили наругу над тілами українських військових. Військовослужбовці 225-го окремого штурмового полку Збройних сил України (ЗСУ) потрапили в засідку інфільтрованої групи росіян. У ході бою двоє бійців загинуло. «За даними перехоплення розвідки, командир підрозділу ХС РФ віддав прямий наказ відрубати їм голови. Його підлеглий висловив готовність виконати такий наказ», — повідомили в пресслужбі Генерального штабу ЗСУ. Там наголосили, що росіяни свідомо порушують правила та звичаї війни, а також указали, що підрозділ, солдати якого вчинили наругу над тілами полеглих, уже ідентифікували. Також військові встановили особу командира, який віддав наказ рубати голови — ним виявився офіцер, який раніше наказував глумитися над українськими військовополоненими.

ТЕХНОЛОГІЧНА ВІДПОВІДЬ

Натомість Київ у співпраці з однією з провідних світових defence tech-компаній — Palantir Technologies — упровадив низку рішень на основі штучного інтелекту (ШІ), які допомагають силам оборони на фронті. Про це розказав Михайло Федоров, міністр оборони України, за підсумками зустрічі з Алексом Карпом, CEO Palantir Technologies.

Урядовець відзначив, що за чотири роки співпраці сторонам удалося створити систему детального аналізу повітряних атак, упровадити ШІ-рішення для роботи з великими обсягами розвідувальних даних, інтегрувати технології в планування deep strike-операцій. «Окремий напрям — Brave1

« Українські військові лише за допомогою дронів щомісяця ліквідовують приблизно 31,5 тис. росіян »

Dataroom, створений спільно з Palantir. Це платформа, де розробники отримують доступ до реальних даних із поля бою для навчання ШІ-моделей. Уже понад 100 компаній тренують 80+ моделей для виявлення та перехоплення повітряних цілей у складних умовах», — відмітив міністр і додав, що Україна планує поглиблювати партнерство з Palantir у ШІ-рішеннях і defence tech-проєктах, які дають технологічну перевагу Україні.

Palantir — одна з провідних світових компаній

у сфері аналізу даних і ШІ-рішень для оборони та безпеки. Входить до десятки провідних технологічних компаній США з капіталізацією 330 млрд USD. Її технології використовують армії, уряди та спецслужби країн НАТО і Сполучених Штатів для роботи з розвіданими, планування операцій та управління на полі бою.

Своєю чергою Роберт Бровді (Мадяр), командувач Сил безпілотних систем ЗСУ, запропонував збільшити ефективність роботи екіпажів безпілотних літальних апаратів (БПЛА) для ліквідації росіян. Він полічив, скільки окупантів треба знищувати, щоб їхні втрати вдвічі перевищували кількість мобілізованих.

За даними майора, РФ одночасно задіює у війні проти України приблизно 700 тис. військових. Щоби поповнювати втрати на фронті, у середньому щомісяця Кремль залучає до війни 29,5 тис. осіб. Водночас українські військові лише за допомогою дронів щомісяця ліквідовують приблизно 31,5 тис. росіян.

Мадяр зауважив, що один екіпаж БПЛА має протягом місяця 15—20 бойових діб. Якщо кожен щомісяця ліквідовуватиме по десять окупантів (по одному кожні дві-три доби), то РФ утратить на фронті вдвічі більше особового складу, ніж рекрутує. «Тоді чисельність утрат супротивника вдвічі перевищить чисельність їхньої мобілізації/контрактування на війну», — підсумував він, а операцію з ліквідації росіян ударними дронами запропонував назвати «Стандарт-10».

В УКРАЇНІ ГОТУЮТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЮ ПВК

Президент доручив забезпечити ухвалення закону про приватні військові компанії

■ Ігор Голод

Міністерство внутрішніх справ (МВС) України отримало завдання напрацювати найоптимальніший формат.

«ЕКСПОРТ БЕЗПЕКИ»

За підсумками наради, присвяченої післявоєнним можливостям для військових, Володимир Зеленський заявив: «Український воїн справді сильний, справді досвідчений. Наш експорт безпеки — після цієї війни й для ветеранів — має бути реальною бізнес-можливістю. Це правильно, це справедливо, щоб наша держава могла й надалі бути глобальним суб'єктом, щоб українські воїни могли заробляти на тому безпрецедентному досвіді, який дала наша оборона».

«МВС, розвідка, необхідні урядовці, команда Офісу президента готують законодавчу основу для того, що називається у світі військовими компаніями. Я доручив розробити для України найбільш оптимальний формат і цього року забезпечити ухвалення закону, — додав він. — Провідні світові держави залучають своїх громадян для роботи в так званих приватних військових компаніях і в деяких інших організаційних формах. Важливо дати нашу державну відповідь на цю нішу, на цю можливість, на цей попит у сфері експорту безпеки».

Того ж дня Ігор Клименко, міністр внутрішніх справ України, повідомив, що отримав від президента завдання напрацювати законодавчу основу для врегулювання діяльності у сфері надання спеціальних охоронних і безпекових послуг. «Ідеться про формування прозорої та контрольованої моделі, яка дозволить Україні посісти своє місце на глобальному ринку безпеки і при цьому повністю відповідатиме Конституції», — пояснив він.

ПРЕЦЕДЕНТ

Однак першим публічно ініціював створення пра-

вової бази для українських приватних військових компаній (ПВК) народний депутат Сергій Гривко. Ще 26 квітня 2024 року він зареєстрував у Верховній Раді України (ВРУ) законопроект №11214 «Про міжнародні оборонні компанії» (МОК).

У пояснювальній записці його автор зазначив, що після демобілізації військові можуть мати необліковану зброю і складнощі з працевлаштуванням. Щоб запобігти цьому, депутат запропонував дозволити МОК надавати оборонні послуги за кордоном — із реєстрацією та сплатою податків в Україні.

Згідно із законопроектом, МОК могли б займатися навчанням і тактичною підготовкою, конвоюванням, забезпеченням безпеки фізичних та юридичних осіб, охороною майна, виконанням інших завдань у сфері безпеки. Водночас законопроект передбачав можливість участі МОК й у «здійсненні оборонних заходів» в Україні.

Автор проекту наголошував на потребі держави у групах швидкого реагування з числа досвідчених учасників бойових дій. Для регулювання їхньої діяльності пропонував створити Держслужбу України у справах міжнародних оборонних компаній, підзвітну Головному управлінню розвідки Міністерства оборони України (МОУ).

У висновку МОУ до проекту вказали, що він не узгоджується з Конституцією України, законами «Про оборону України» та «Про розвідку», міжнародним гуманітарним правом і протоколами до Женевських конвенцій. Юристи зауважували, що проект не містить достатніх запобіжників від зловживань і не дає чіткої відповіді на те, хто і як контролюватиме використання зброї, участь у конфліктах і виконання контрактів за кордоном. А частина експертів побоюється, що легалізація МОК може створити ризики появи «приватних армій», які потенційно могли б використовувати олігархи або політичні групи впливу.

За даними картки законопроекту на сайті ВРУ, документ досі перебуває на стадії опрацювання в парламентських комітетах. Водночас у лютому ц. р. його формально додали до порядку денного сесії парламенту.

«ТОНКА МЕЖА»

Та навряд чи цей документ розглядатимуть найближчим часом. Адвокат Ілона Милостива відмітила, що в цьому проєкті «найцікавішим є виключний перелік випадків, коли МОК мають право застосувати заходи фізичного впливу, зброю: для захисту себе або іншої особи від нападу, що становить

«Легалізація МОК може створити ризики появи «приватних армій», які потенційно могли б використовувати олігархи або політичні групи впливу»

загрозу життю, здоров'ю чи майну; для запобігання незаконній спробі насильницьким шляхом заволодіти зброєю, боєприпасами та спеціальними засобами; у разі необхідності затримання правопорушника, який здійснив незаконне проникнення на об'єкт під охороною, вчиняє інші протиправні дії та чинить опір затриманню».

«Тут виникає доволі тонка межа й неузгодженість такого права з нормами чинного Кримінального кодексу України та національного законодавства країни, де МОК здійснює свою діяльність, оскільки наслідки такого застосування в Україні будуть трактуватись не на користь МОК, — відзначила вона. — Водночас реєстрація законопроекту є важливим і необхідним кроком до врегулювання на національному рівні питання неконтрольованого обігу зброї, надання колишнім і теперішнім військовослужбовцям можливостей працевлаштування та самореалізації, створення нових військових еліт і

зростання надходжень до бюджету».

ДВА КЛЮЧОВИХ ПИТАННЯ

Військовий експерт Владислав Селезньов прокоментував анонсоване Зеленським так: «Президент намагається вирішити два ключових питання: задовольнити запит суспільства щодо нашого безпечного мирного майбутнього, а також щось треба буде робити з тими хлопцями, які мають величезний досвід участі в бойових діях, і це вони вміють робити найкраще у світі. Чи знайдуть вони легко своє місце в цивільному житті, де треба не вбивати, а необхідно щось створювати? Тому цілком імовірно, що ця ініціатива президента спрямована на те, щоб забезпечити гідне майбутнє для тих людей, які вважають право захисту справою всього свого життя».

«Але я наразі не отримав чіткої відповіді, чи це буде винятково державна історія, тобто все відбуватиметься в рамках державних інституцій, чи все ж цим можуть займатися приватні особи або організації. Звісно, що ризики завжди є, бо хтось прагне мати серйозний вплив, зокрема, на суспільно-політичну ситуацію в Україні з використанням ПВК, — констатував він. — Але зараз усі ресурси нашої держави спрямовані на те, щоб ми забезпечили наших військових в обороні, які відстоюють незалежність України. Вивільняти додатково сили та засоби заради створення ПВК — а йдеться ж про інвестиції, розвиток — точно не на часі. Після війни, коли буде велика кількість колишніх військових, які прагнуть продовжити свою професійну кар'єру в донорстві безпеки, це буде актуально. Бо тоді вирішуватиметься два питання: працевлаштування колишніх військових, які представлятимуть Україну на такому важливому ринку послуг, і поповнення українського бюджету. Сьогодні в українських чоловіків є робота, де вони можуть застосувати власні навички, знання і вміння, щоб захистити свою країну».

ЗАПОЧАТКОВУЄ ДИСКУСІЮ

Своєю чергою юрист Володимир Пилипенко сказав так: «Заява президента про підготовку законодавчого підґрунтя для утворення в Україні ПВК започатковує дуже важливу дискусію у правовому полі: як держава може використати унікальний бойовий досвід українських воїнів і водночас не допустити появи паралельних центрів застосування сили».

«Тут важливо одразу провести принципову межу: ПВК не повинна бути приватною армією. Конституційна рамка тут є абсолютно чіткою. Ст. 17 Конституції України встановлює, що захист суверенітету й територіальної цілісності є найважливішою функцією держави, а на території України забороняється створення і функціонування будь-яких збройних формувань, не передбачених законом. Отже, будь-які «військові компанії» можуть існувати лише тоді, коли вони прямо, детально і жорстко врегульовані законом, — підкреслив він. — Закон має виходити з однієї базової ідеї: ПВК можуть допомагати державі у сфері безпеки, але не можуть замінювати державу у застосуванні сили. Має бути прямо заборонено те, що перетворює ПВК на приватну армію: самостійне планування та проведення бойових операцій; утримання ділянок фронту; застосування важкого озброєння без прямого державного контролю; затримання, допити, утримання військовополонених; виконання політичних або силових завдань в інтересах приватних осіб чи бізнес-груп».

Правник також застеріг: «Якщо закон відчинить двері для приватних бойових структур, політичних «силових ресурсів» або комерціалізації участі в бойових діях — це буде загроза для державності. Українська формула має бути простою: експорт безпеки — так; приватизація війни — ні. ПВК можуть бути інструментом державної політики лише тоді, коли вони діють у межах права, під контролем держави і без руйнування монополії держави на легітимне застосування сили».

НОВІ «КОРОЛІ» РИНКУ ПРАЦІ

Будівельники стали одними з найкраще оплачуваних фахівців в Україні

■ Анастасія Лукашевська

Ще донедавна про високі зарплати в наймі говорили винятково в контексті ІТ. Така думка не була безпідставною, адже ринок активно підігрівав цю ідею. Подекуди ситуація переходила межі розумного. Приміром, орендодавці у Львові та Києві могли відразу зазначати в оголошеннях, що здадуть квартиру лише ІТ-фахівцю. Останній став символом нового українського середнього класу — заробляє багато, не бруднить рук і може дозволити собі «жити на широку ногу».

Однак 2026-го тенденція змінилась. ІТ-ринок зараз переживає складний період: скорочення, заморожені зарплати, конкуренція з глобальним ринком. Натомість у центрі уваги опинилась геть інша ніша — робітничі професії. Плиточники, виконроби, муляри, яких раніше не згадували в розмовах про «гарні зарплати», стали отримувати «грубі гроші».

ЯК ЗРОСЛИ ЗАРПЛАТИ?

Зарплати в робітничих спеціальностях зростають майже по всіх напрямках. Станом на лютий ц. р. найбільший ріст фіксували саме у будівництві: малярі — +43 % (до 40 тис. грн), комплектувальники — +34 % (до 28 тис. грн), виконроби — +33 % (до 50 тис. грн), муляри — +32 % (до 56 тис. грн). Також підскочили виплати в суміжних професіях: електрики — 30 тис. грн, зварювальники — 35 тис. грн., токарі — 32 тис. грн., штукатурки — 63 тис. грн.

На цьому тлі справедливо вказати й середню зарплату junior-розробника. Нині вона становить 30–39 тис. грн. Натомість досвідчений муляр чи штукатур заробляє від 56 до 63 тис. грн на місяць.

Крім зарплатні, підвищується і престижність робітничих сфер. З'явилися блогери-будівельники, компанії з цієї сфери активно ведуть соціальні мережі, а в тіктоку майстри демонструють свої робочі будні та зарплатню. Один із таких роликів — від луцької компанії Best Budova Group — набрав більше як 1 млн переглядів. У ньому плиточник отримує зарплатню 20 тис. грн за півтора дня роботи. В іншому відео компанії зарплату 65 тис. грн отримує маляр. Щоправда, це заробіток уже за сім днів.

Робота у будівництві не є легкою, але добре оплачується. Майстри навіть

змагаються між собою за репутацію та визнання. Зокрема, провели «Батл плиточників» із призовим фондом 150 тис. грн.

Те, що зарплати майстрів і попит на їхню працю суттєво виріс, не ігнорують і на державному рівні. Нещодавно уряд змінив підхід до розрахунку вартості будівництва за державні кошти — відтепер зарплата в кошторисі не може бути нижчою за середній рівень по галузі в конкретному регіоні. У більшості випадків це 30–60 тис. грн, що ближче до реальних ставок майстрів. До цього кошториси в держбудівництві були відірвані від реальності — офіційні розрахунки не встигали за ринком, а підрядники або шукали обхідних шляхів, або просто не бралися за державні замовлення.

ЧОМУ ПОПИТ ТАКИЙ ВИСОКИЙ?

Будівництво й архітектура — абсолютні лідери за часткою вакансій із бронюванням від мобілізації: майже 29 % від загальної кількості. Такий показник свідчить про те, що галузь і справді зацікавлена в утриманні людей. Причин дефіциту кілька, і всі вони накладаються одна на одну.

По-перше, мобілізація. Будівельниками є переважно чоловіки призовного віку, і значна частина з них або на фронті, або виїхала. По-друге, передвоєнна та воєнна трудова міграція: ще до 2022 року десятки тисяч майстрів працювали в Польщі, Чехії, Німеччині, частина з них не повернулася.

По-третє, попит на будівельні послуги не впав, а лише змістився: відновлення пошкоджених будівель, внутрішнє переселення. Та, зрештою, життя в Україні не зупинилось — люди попри війну та виклики купують житло, проводять ремонти. Як на-

слідок, черга на хорошого майстра може бути від кількох місяців до пів року.

Валерій Липа, будівельник, який працює у Волочеську, невеликому місті на Хмельниччині, у галузі з 2011 року, починав підсобником, потім була робота в Ізраїлі та Швеції. Повернувшись до України, чоловік зосередився на капітальних ремонтах під ключ. Нині він і майстер, і виконроб — координує роботу інших фахівців на кількох об'єктах водночас. За його словами, черга на реалізацію будівельних робіт — щонайменше на пів року. «Наразі затребувані абсолютно всі будівельні професії — від бетонярів і мулярів до малярів і меблярів. На ринку відчувається гострий дефіцит робочих рук», — поділився фахівець.

Середньостатистичний будівельник заробляє від 100 тис. грн. Підсобний працівник коштує майстру в середньому 1,5 тис. грн на день. «Найкраще оплачується найвідповідальніша робота. Гроші платять не за важку фізичну працю, а за відповідальність: що більше її береш на себе й виправдовуєш, то більше заробляєш. У будівництві кожна спеціальність вимагає серйозного ставлення, тому зарплати в різних майстрів приблизно однакові», — пояснив Валерій.

Щодо власного заробітку відповів обережно: «На хліб з маслом вистачає і відкласти ще вдається». Водночас чоловік визнав, що це важка фізична праця. «Робочий графік — шість днів на тиждень, із восьмої ранку до восьмої вечора. Інакше в терміни не вкластися. Після десяти літ роботи в цій сфері організм відчутно виснажується, навіть якщо постійно користуватись засобами захисту», — додав він.

На заробіток впливає і те, де саме працюєш. Будівельник працює у Волочеську, де бути вузькопрофільним майстром

Валерій Липа

нерентабельно. «Щоб мати стабільний потік замовлень, треба вміти все — від стяжки до оздоблення», — зауважив Липа.

Плиточник зі Львова Віталій розповів, що роботи завжди вистачало, та зараз попит особливо високий — графік розписаний на пів року вперед. Зросли й розцінки. Ще 2024 року ціна за квадратний метр не підіймалась вище за 650 грн, тепер — 950 грн. Заробіток цілковито залежить від кількості й обсягу замовлень.

БУДІВЕЛЬНИЙ БУМ ЧИ НОВА НОРМА?

Ще одна помітна зміна на ринку праці — у робітничі професії дедалі активніше приходять жінки. Звісно, це не нове явище, адже малярі, оздоблювальниці, прибиральниці об'єктів завжди були присутні в галузі. Та якщо раніше це були радше винятки або допоміжні ролі, то тепер картина змінюється.

За даними Асоціації приватних роботодавців, у 2024–2025 рр. частка кандидаток на вакансії у традиційно «чоловічих» професіях зросла з 5 % до більш ніж 15 %. У будівництві жінки працюють зварювальниками, монтажниками вікон і дверей, майстрами з оздоблювальних робіт. Якщо раніше на це впливав кадровий дефіцит, спричинений мобілізацією та міграцією, то

зараз можна говорити і про фінансові стимули.

Тож, схоже, будівельний бум — це не тимчасове явище, а тенденція. Відновлення країни після війни триватиме роки, а кадровий дефіцит нікуди не зникне. Це означає, що попит на майстрів і зарплати залишатимуться високими.

Імовірно, це продовжить змінювати і ставлення суспільства до робітничих професій. Уже зараз молоді дедалі частіше обирає будівельні спеціальності свідомо, а не від безвиході. Попит на навчання зростає і це логічно, адже увійти в професію можна відносно швидко. Базовий фах муляра, штукатурки, плиточника можна отримати в професійно-технічному училищі за один-два роки.

Водночас, як кажуть самі майстри, головне у цій сфері — практика. Найпростіший і найпоширеніший спосіб увійти в професію — почати працювати підсобником або учнем у бригаді, де за кілька місяців можна освоїти базові навички й почати заробляти.

І якщо ви скажете, що це сфера без розвитку, то помиляєтесь. Майстри, які хочуть розвиватись, можуть піти на курси з коштування, управління проектами або ж сформувавши власну бригаду, щоби брати більше проектів. Чи стати виконробом і координувати кілька об'єктів одночасно. А це вже геть інший рівень прибутків.

ФІСКАЛЬНА ЛОГІКА ПРОТИ ЕКОЛОГІЇ

В Україні хочуть запровадити податки для власників електромобілів

■ Мирослава Бзікадзе

Свого часу Україна стимулювала ввезення громадянами електротранспорту, запровадивши нульове мито. Однак із 1 січня ц. р. запрацював загальний режим оподаткування: під час імпорту та продажу «зелених» авто знову нараховують податок на додану вартість (ПДВ) за повною ставкою — 20 %.

Та можновладці пішли ще далі — електрокари можуть обкласти щомісячним податком до 4 тис. грн, залежно від вартості авто. Мовляв, власники машин із двигунами внутрішнього згоряння (ДВЗ) його платять при купівлі пального, а «електричок» — ні. Але, як відомо, продаючи більше електроенергії, ці податки платять її постачальники. А на екологію можновладцям, вочевидь, начхати.

РІВНІ УМОВИ ДЛЯ ВСІХ УЧАСНИКІВ РИНКУ

Електромобілі в Україні масово з'явилися близько десяти років тому (під популярності розпочався з масового ввезення вживаних Nissan Leaf). Їхня перевага — суттєва економія на пальному, відсутність шкідливих викидів та дешевше обслуговування, а в умовах сьогоднішнього дня допомагає стабілізувати ситуацію з паливом. Тож, аби стимулювати українців якомога більше користуватися саме цим видом транспорту, власників електрокарів звільнили від сплати мита (10 % від вартості авто) та ПДВ (20 %). І вже кілька років поспіль Україна стабільно входить до європейських лідерів за темпами зростання кількості електричних авто. Нині їхній парк у державі налічує сотні тисяч — станом на 1 квітня ц. р. в Україні було зареєстровано 251 491 електромобіль.

Та, за словами Сергія Ногоряка, члена парламент-

ського комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг, чинна система оподаткування створювала дисбаланс, адже частина власників електромобілів не сплачує податків на рівні з іншими учасниками ринку. Тому нульову пільгу скасували, а тепер хочуть ще й обкласти власників електрокарів додатковим податком.

«Держава уже їх тричі просубсидіювала. Уперше, коли завезли машини без ввізного мита, без ПДВ — це вдруге. І третій раз — за рахунок Енергоатома й Укргідроенерго. Вони регулярно заряджають свої автомобілі, коли вдома, за тарифом 4,32 грн або 2,16 грн у нічний час», — пояснює депутат.

Тож пропонує запровадити податок, який залежатиме від вартості автомобіля та умовно його «класу», із фіксованою щомісячною ставкою. «Це буде якась градація для категорій авто. Для автомобіля вартістю близько 30 тис. USD це орієнтовно 4 тис. грн на місяць. Ми полічили, що зараз ця сума все одно вдвічі-втричі менша, ніж сплачує через бензин та дизель власник автомобіля з ДВЗ», — наголосив політик.

Водночас Данило Гетманцев, голова парламентського комітету з питань фінансів, податкової та митної політики, запевнив, що профільний комітет подібний законопроект наразі не розглядає. «У комітеті є багато законопроектів, у яких, скажімо м'яко, пер-

спективи сумнівні», — зауважив він.

БІЛЬШЕ ШКОДИ, НІЖ КОРИСТИ

Тим часом експерти вважають, що новий податок ударить по гаманцях українців, а надто великий податок на електрокари може завдати безпосередньої шкоди країні. Реакція ринку на пропозиції щодо додаткового фінансового навантаження для власників електромобілів залежатиме від того, наскільки великим може бути потенційний податок. Про це розповів Станіслав Бучацький, голова Інституту досліджень автомобільного ринку: «Якщо це буде кілька тисяч гривень, імовірно, мало вплине на поведінку власників електромобілів. Але й користі від нього буде мало. Зате шкода може бути щонайменше іміджева. Це створить зайві збурення на ринку».

Експерт додав, що коли податок буде значним і відчутним, то на ринку може виникнути дисбаланс. «Як мінімум зменшиться кількість покупок електромобілів. Чи почнуть люди, які вже мають електромобілі, масово їх продавати, невідомо, адже все одно заряджатися та їздити на електромобілі дешевше, ніж на автівці з ДВЗ», — поділився він.

І відмітив, що великий податок також може вплинути на мережі зарядних станцій, сервіси й усі бізнеси, що існують навколо електромобілів. «Якщо теоретично припустити, що електромобілі перестануть бути настільки привабливими і їх купуватимуть менше, це, звісно, спричинить наслідки для суміжних галузей. На мій погляд, зараз немає однозначної політичної волі вводити такі заходи. Особливо на тлі євроінтеграції України й

тих цілей, яких домагається Європейський Союз. Не думаю, що прямий податок на електромобілі для умовного дорожнього фонду зараз є перспективним рішенням», — зауважив фахівець.

Він підкреслив, що запровадити високий податок на електромобілі, через який вони стануть непризвільними, — також неправильний підхід. Це може завдати прямої шкоди країні щонайменше з погляду екології та енергонезалежності. «Потрібно підходити комплексно. Варто розглянути, які існують формати, як це працює в країнах Європи, і шукати модель, ближчу до українських реалій. З одного боку, має бути соціальна справедливість. Із другого — користь для держави, а не шкода», — підсумував Бучацький.

Наразі остаточне рішення щодо запровадження нового податку не ухвалено. Розробка дієвого інструменту оподаткування нашою хується на низку технічних труднощів. Депутати розглядають можливість урахування не лише ціни об'єкта, а й енергомісткості батареї та потенційного запасу ходу. Оскільки здійснювати точний моніторинг реального пробігу кожної одиниці транспорту технічно складно, пріоритетним варіантом називають установлення фіксованих ставок для окремих груп авто.

Очікується, що остаточна концепція буде оформлена як законодавчий акт лише після проведення ґрунтовних економічних розрахунків і публічних обговорень зі залученням фахівців галузі.

БІЛЬШЕ ЇЗДИШ — БІЛЬШЕ ПЛАТИШ

Нещодавно на сайті Верховної Ради України

з'явилася петиція із закликом запровадити для електромобілів систему оподаткування залежно від фактичного пробігу автомобіля, а не фіксований податок для всіх власників електрокарів.

Автори петиції стверджують, що електромобілі є важливою частиною екологічного майбутнього країни, оскільки зменшують забруднення повітря, рівень шуму, залежність від нафтопродуктів і викиди парникових газів.

У тексті звернення вказали, що багато українців обирають електромобілі не як предмет розкоші, а через економію та бажання менше шкодити довкіллю. Водночас фіксований податок, який обговорюють у парламенті, автори вважають несправедливим, адже автомобілі використовують по-різному: частина власників їздить щодня, тоді як інші можуть місяцями не користуватися транспортом. «Люди, які їздять мало, платитимуть стільки ж, як і ті, хто проїжджає десятки тисяч кілометрів на рік», — ідеться в петиції.

Там пропонують альтернативну модель — оплату залежно від пробігу автомобіля, адже така система відповідає принципу «хто більше користується дорогами — той більше платить», а також стимулюватиме менше використовувати транспорт і зменшувати навантаження на дороги.

Окремо в петиції відзначили, що підтримка електромобілів є важливою для покращення екологічної ситуації, особливо у великих містах, де проблема забруднення повітря стає дедалі гострішою. Петицію зареєстрували 8 травня ц. р. Наразі вона збрала 153 підписи з необхідних 25 тис.

МОВОЮ ЧИСЕЛ

У першому кварталі 2026-го в Україні реалізували 9 467 уживаних легкових автомобілів, імпортованих зі США, що на 1,5 % менше, ніж торік. Із них 59 % складають автомобілі з бензиновими двигунами, а 19 % — електрокари. У березні автопарк України збільшився на 2 021 транспортний засіб з акумуляторним живленням. Порівнюючи з березнем минулого року, попит на електромобілі скоротився на 63 %, водночас у зіставленні з лютим ц. р. він зріс на 88 %.

ПОТРІБНО БІЛЬШЕ ГАРМАТНОГО М'ЯСА

■ Марко Стріха

Російське командування пообіцяло Путіну, що Російська Федерація (РФ) завершить захоплення всього Донбасу до осені. Про це написала Financial Times. Після цього диктатор планує підвищити ціну можливого перемир'я, розширивши свої територіальні вимоги. Джерела видання зазначають, що справжні амбіції Путіна полягають у захопленні всієї лівобережної частини України, у т. ч. Києва й Одеси.

Задля цього він підписав указ про спрощене набуття громадянства РФ жителями Придністров'я, окупованої частини Молдови. У Кремлі вказали, що його прийняли «для захисту прав і свобод людини й громадянина» з опорою на «загальнови́знані принципи та норми міжнародного права». Згідно з указом, правом отримання російського громадянства за спрощеною процедурою можуть скористатися неповнолітні іноземці та люди без громадянства, які проживають у «Придністровській молдавській республіці». Діти-сироти й діти, які залишилися без піклування батьків, також мають право набуття російського громадянства. Заяви на отримання паспорта РФ потрібно буде подавати до російських дипломатичних представництв або консульських установ.

«Указ кремлівського диктатора про спрощене надання громадянства

РФ жителям невизнаного Придністров'я може бути використано з метою мобілізації місцевого населення на війну проти України, — відреагувала Мая Санду, президент Молдови. — Імовірно, їм (росіянам) треба більше людей, щоб відправити їх на війну в Україну». За її словами, це одна з тактик Росії, спрямована на те, щоби погрожувати Молдові у зв'язку з її зусиллями щодо реінтеграції Придністров'я. «Від початку війни в Україні більшість жителів цього регіону прийняли молдовське громадянство, оскільки вважали, що з громадянством Республіки Молдова будуть у більшій безпеці, ніж з громадянством Росії», — заявила лідер Молдови.

Вона також відповіла на запитання журналістів, чи може Путін заблокувати вступ Молдови до Європейського Союзу (ЄС) через придністровську проблему. «Тільки ЄС може вирішити, стане Молдова частиною ЄС чи ні. Росія

тут ні до чого», — наголосила глава держави.

Володимир Зеленський теж відреагував на цей указ російського диктатора. Він зауважив, що в такий спосіб РФ намагається залучити жителів регіону до війни проти України, оскільки набуття російського громадянства означає і військовий обов'язок. Тож таким чином Москва намагається позначити молдовське Придністров'я як свою територію. «Вони часто кажуть різним співрозмовникам, що їх цікавить начебто тільки Донбас. Насправді — далеко не тільки Донбас», — підкреслив президент України.

Він звернув увагу й на те, що Придністров'я лежить поруч з Україною і межує з Вінницькою та Одеською областями. Тому цей крок Путіна є викликом для України, оскільки там уже

перебуває російський військовий контингент і спецслужби. «Ми зацікавлені у стабільній, сильній Молдові. Я доручив Міністерству закордонних справ контактувати з Кишиневом щодо спільної оцінки та спільних дій. Очікую і пропозицій від українських спецслужб, від нашої розвідки щодо формату реагування. РФ треба більше думати про свою нафтову галузь, а не про громадян інших держав і землю інших народів», — сказав український лідер.

Крім того, в РФ частішими стали випадки тиску на іноземців з метою вербування їх до армії, повідомив український партизанський рух «Атеш» із посиланням на своїх агентів. Відповідні випадки зафіксували в Санкт-Петербурзі, Єкатеринбурзі та Москві. Усюди діє та сама

схема: міграційна служба Міністерства внутрішніх справ РФ без попередження чи будь-яких порушень із боку іноземця блокує рахунки та вручає припис про необхідність покинути країну. Паралельно проти цієї особи відкривають карне провадження за надуманими звинуваченнями. Потім проводять «розмову» та пропонують підписати контракт із військом.

Частина людей на такі пропозиції погоджується, насамперед — вихідці з країн Центральної та Східної Азії, а також Африки. У самій РФ добровольців уже не вистачає. Гроші мотивують росіян дедалі менше, тож Кремль узявся за тих, кому є що втрачати — статус, документи, свободу. Підпільники вважають, що відкрита мобілізація в РФ стає лише питанням часу.

■ Василь Нетудихата

РФ уже не приховують цензуру, а відкрито її демонструють: у книжках з'явився так званий блекаут — фізичне закреслення фрагментів тексту. Про це повідомила Служба зовнішньої розвідки України.

«Цензура в російській книжковій індустрії після

початку повномасштабної війни проти України набула системного й безпрецедентного характеру, трансформували не лише ринок, а й саму природу тексту як культурного продукту», — зауважили у відомстві.

Якщо раніше втручання держави обмежувалося вибірковими заборонами чи тиском на окремих авторів, то тепер це масштабна

«Блекаут» вже й у книжках

інфраструктура контролю, що охоплює весь цикл книгови́дання: від рукопису до полиці книгарні. У результаті читач отримує не цілісний твір, а фрагментований.

Причина — різке посилення законодавчих обмежень. Під заборону або жорстку модерацію в РФ потрапили будь-які згадки про війну, критика російської агресії, теми меншин, еміграції, деколоніального дискурсу, описи, пов'язані з наркотиками чи самогубством. Унаслідок цього тисячі книжок перевіряють, маркують або вилучають із продажу. Цензуру застосовують незалежно від часу написання твору, навіть класику світової літератури піддають так званому очищенню через нові пе-

реклади або перевидання. Деякі російські видавництва удалися навіть до використання штучного інтелекту для виявлення небажаного контенту. Алгоритми аналізують тексти на предмет ризиків, часто хибно ідентифікуючи як порушення звичайні слова чи контексти. Це призводить до абсурдних ситуацій, коли під заборону можуть потрапити звичайні сцени або навіть окремі слова. Водночас остаточне рішення залишається за редакторами і юристами, які змушені діяти в умовах високих ризиків — від штрафів до кримінального переслідування.

«Блекаут» як поетичний прийом історично використовували у мистецтві як форму протесту або

переосмислення тексту. Однак у сучасній Росії він набув протилежного значення: замість викриття прихованого змісту, слугує інструментом його приховування. При цьому Кремль не врахував, що в цифрову епоху читач легко може знайти оригінальний текст. Натомість створюють інший ефект — нормалізацію відсутності. Чорні рядки стають звичними і сприймаються як частина правил гри.

У підсумку кремлівська цензура чинить так, що книжка перестає бути джерелом знань і перетворюється на об'єкт ідеологічної обробки, де навіть відсутність тексту має політичне значення», — заявили українські розвідники.

Окупаційна влада дозволила картонні труни

■ Юстина Зарваниця

У тимчасово окупованому Севастополі дозволили використовувати для соціальних похоронів домовини, виготовлені з картону, тирси тощо. Відповідні зміни були внесені до постанови місцевої окупаційної адміністрації: із документа прибрали вимогу про те, що труна має бути виготовлена з дерева. Тепер ключовою умовою залишається лише вартість — вона не повинна перевищувати 3 392,9 RUB. Тож в АРК працює виробник картонних трун — компанія «Центр упаковки та дизайну».

Тим часом у самій Російській Федерації (РФ) похоронний бізнес переживає небувалий бум. За даними Похоронного трасту, сукупний виторг п'ятірки лідерів галузі за підсумками 2024 року зріс на 24 %, до 14,872 млрд RUB. Найбільший оператор — московський «Ритуал» — збільшив виторг на 22 %, до 5,5 млрд RUB.

Петербурзький «похоронний король» Валерій Ларкін, із яким пов'язано більш як 30 компаній, отримав 5,463 млрд RUB прибутку (+21 %). Єкатеринбурзькі підприємці Анатолій Глухов і Дмитро Хазов наростили виторг своїх восьми юридичних осіб на 18 %, до 1,433 млрд RUB, а в монополістів похоронного ринку Краснодара Олега Макаревича та Розмика Тазагулова — на 48 %, до 1,208 млрд RUB.

Попит на ритуальні послуги зростає на тлі рекордної інфляції в га-

лузі: за даними Росстату, від початку 2022-го виготовлення труни в РФ здорожчало на 84 %, а копання могил — на 51 %. Усе це відбувається через високі втрати російської армії в Україні. Згідно із щорічною доповіддю вашингтонського Центру стратегічних і міжнародних досліджень, до кінця четвертого року війни втрати російських військ сягнули 1,198 млн осіб. Тільки за 2025-й Збройні сили РФ утратили вбитими та пораненими 425 тис. осіб (у середньому 35 тис. на місяць).

ДО СЛОВА

Російські військові почали встановлювати «мангали» на патрульні катери проекту 21980 «Грачонок» для захисту від українських дронів в АРК. Їх використовують для патрулювання й охорони акваторії.

ФОТОФАКТ

Окупаційна влада зруйнувала знамениту напівротонду в Алушті — архітектурний символ міста.

■ Марко Стріха

До АРК росіяни завозять трудових мігрантів із Центральної Азії та вербують їх до війська, повідомив Центр національного спротиву (ЦНС).

На півострів завозять мігрантів із Центральної Азії

Багато хто працює без документів: паспорти забирають посередники, що робить людей повністю залежними від роботодавців», — ідеться в повідомленні. Водночас цю залежність використовують силові

структури — мігрантів залучають депортацією або проблемами з документами й змушують підписувати контракти з армією РФ. У ЦНС зазначили, що, за різними оцінками, до російської армії вже могли

залучили десятки тисяч таких мігрантів. А місцевих жителів планують масово кинути в бої проти України, попри попередні обіцянки цього не робити. Про це розповів Владислав Волошин, речник сил оборони Півдня

України. Окупанти формують нові підрозділи, перекидають резерви та готуються активізувати штурми на південному й східному напрямках. Ці сили, імовірно, відправлять на штурми на Олександрівський і Гуляйпільський напрямки.

Володимир Путін і Сі Цзіньпін

СІ ДОПОМАГАЄ ПУТІНУ ВТРИМУВАТИ ОКУПОВАНУ АРК

■ Василь Нетудихата

Китайська Народна Республіка (КНР) посилює свій вплив на окупованих територіях України, зокрема в Автономній Республіці Крим (АРК), упродовжуючи свої технології та фінансові інструменти. Пекін діє в сирій зоні, допомагаючи Росії зміцнювати контроль над регіонами й уникаючи прямої політичної участі. Про це написала італійська *Il Giornale*.

Роль КНР уже виходить за межі епізодичної участі й перетворюється на складник нової економічно-технологічної моделі, яку формує Москва. «За даними кількох розслідувань, Піднебесна розгортає непомітну експансію на Донбасі та в Криму, що допомагає Путіну зміцнювати політичний і військовий контроль у цих стратегічно важливих регіонах», — ідеться в публікації. Як свідчить розслідування української громадської організації «Східна правозахисна група», функціонування окупованих міст на Донбасі та в Криму дедалі більше залежить від китайських інвестицій і технологій.

Зокрема, у сфері зв'язку ключову роль відіграє обладнання Huawei, на якому

базується широка мережа мобільного покриття під управлінням російського оператора Miranda-Media. Тисячі базових станцій дозволяють одночасно ізолювати регіони від українського інформаційного простору й інтегрувати їх у російську систему.

Також китайські компанії задіяні в обслуговуванні промислових об'єктів, приміром, у гірничому районі Каранськ. Вони діють без офіційного придбання активів, що допомагає обходити західні обмеження.

У фінансовій сфері стрімко посилюється роль юаня: місцеві банки, які перебувають під санкціями, використовують його для підтримки ліквідності й проведення розрахунків. Додатково контроль за фінансовими операціями забезпечують касові апарати й податкові системи китайського виробництва.

За оцінками Фонду Карнегі за міжнародний мир, КНР обирає тактику роботи в сирій зоні міжнародних відносин — надає економічну й технологічну підтримку, але уникає прямої політичної участі.

Крім економіки, поступово розвивається і гуманітарний вплив. На окупованих територіях з'являються ініціативи, пов'язані

з китайською мовою та культурою: відкриваються освітні центри, обговорюють створення приватних навчальних закладів для громадян КНР. Поки що ці процеси не мають масового характеру, однак вписуються у довготривалу стратегію формування культурної присутності.

Паралельно китайські журналісти й інфлюенсери працюють безпосередньо в регіоні, створюючи контент, що транслює російське бачення війни і впливає на аудиторію в Азії. У підсумку формується модель співпраці, де Пекін виступає як технологічний та економічний партнер, уникаючи відкритої відповідальності, але фактично підсилюючи інфраструктуру російської окупації.

ДО СЛОВА

Кабінет Міністрів України офіційно закріпив за Меджлісом статус представницького органу кримськотатарського народу. «Меджліс завжди був і є представницьким органом кримськотатарського народу. І ми закріплюємо це юридично й політично, щоб ваші можливості були сильнішими і щоб наші спільні українські можливості були сильнішими», — наголосив Володимир Зеленський.

У Киргизстані готували путч

■ Василь Нетудихата

У Киргизстані заявили про спробу державного перевороту, в організації якого звинуватили вісьмох осіб. Серед обвинувачених є Камчибек Ташієв, колишній глава Державного комітету національної безпеки (ДКНБ), якого раніше вважали одним із найближчих соратників чинного президента Садира Жапарова.

Їхня співпраця розпочалася більш ніж десять років тому, а після приходу Жапарова до влади 2020-го Ташієв очолював ДКНБ і обіймав посаду заступника прем'єр-міністра. Ситуація змінилася, коли Ташієва раптово відсторонили від посади. Звинувачення проти нього стали надбанням громадськості після заяви депутатки парламенту Ельвіри Сурабалдієвої. Вона наголосила, що звільнення Ташієва було пов'язане зі спробою перевороту, яким той нібито хотів усунути Жапарова з посади президента. За її словами, глава держави далі ставиться поблагли-

во до свого колишнього союзника, що може пояснювати, чому Ташієв досі перебуває на волі.

Сам Ташієв публічно ситуацію не коментує, проте його адвокат Ікрамідін Айткулов підтвердив факт висунення звинувачень. Він також повідомив, що судовий розгляд буде закритим. Інформація про інших осіб, яких підозрюють у причетності до змови, обмежена. Відомо лише, що серед них є кілька усунутих посадовців і колишній спікер парламенту. За такі дії киргизьке законодавство передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на термін до 20 літ.

Справа правої руки президента

Закінчення.

Початок на с.5

У Reuters указали на те, що «український лідер тепер має набагато більше випробування: звинувачення в корупції, які дійшли до його власної правої руки». У Бі-бі-сі теж заявили, що звинувачення проти Єрмака «кинули тінь на прагнення України вступити до ЄС». Та Вікторія Сьюмар, народна депутатка України, висловила оптимістичніше: «Рішення антикорупційного суду щодо Єрмака — це ще не фінал і не вирок, але сигнал. Для українців — що справедливість є, і вона може наздоганяти навіть тих, хто довго вважав себе не більше й не менше ніж локомотивом історії. Для Брюсселя — що Україна здатна проходити кризи не лише через революції, але й через правові інституційні механізми. Й усім європейським скептикам, які сьогодні думають, чи не «відчепити» Україну від

Молдови у євроінтеграційному процесі, варто уважно подивитися на цей кейс».

А от політолог Вадим Денисенко дійшов такого висновку: «Підозра Єрмаку остаточно показує: Зеленський не може захистити своє оточення з усіма відповідними наслідками; антикорупційні органи остаточно утверджуються як політичний актор, що може перевертати шахові дошки і змінювати політичну систему. У нас запущено процес зміни політичних еліт. От тільки проблема цієї зміни полягає у відсутності картини майбутнього як у старого, так і в нового покоління. Якщо чесно, то це — головний виклик. Не думаю, що ми побачимо швидку розв'язку. І я б точно не списував з поля жодного гравця вищого дивізіону. Але процеси вже запущені, і, на жаль, багато в чому правила нової гри пишуться по ходу самої гри».

■ Ярослава Прадід

Суд у Казахстані дозволив примусове стягнення з «Газпрому» 1,4 млрд USD на користь «Нафтогазу», яке раніше ухвалив Міжнародний арбітражний трибунал.

«Це перше публічне рішення іноземного суду в цій справі», — повідомив

Астана дозволила «Нафтогазу» стягнути борг із «Газпрому»

Сергій Корецький, голова групи «Нафтогаз».

Суперечка навколо угоди щодо транспортування природного газу тривала з 2022 року. Згідно з її умовами, «Нафтогаз» організовував транзит російського газу через територію України до завершення дії контракту 1 січня 2025-го.

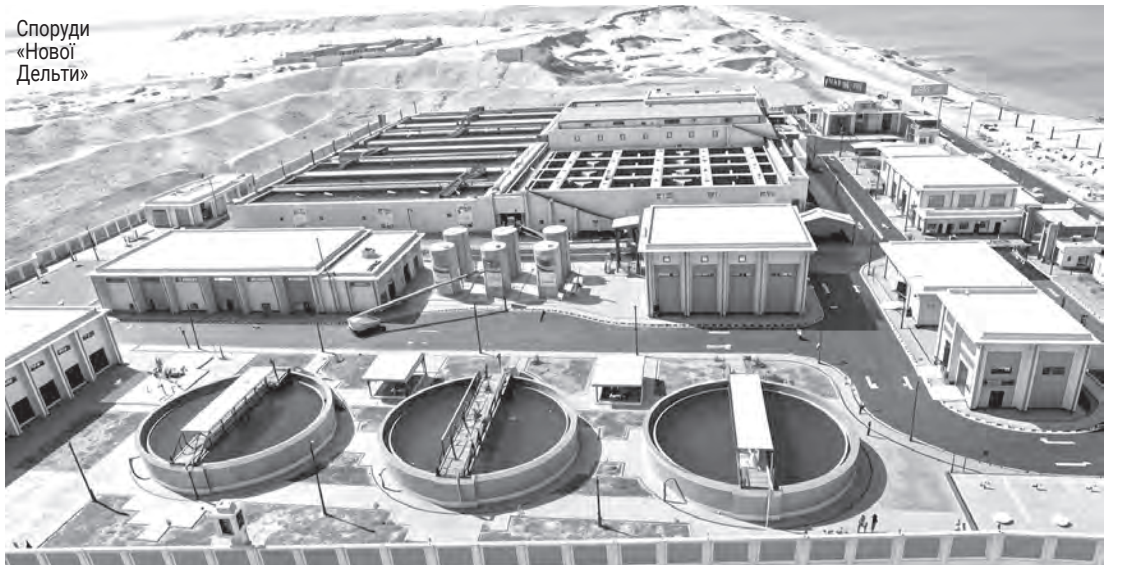
Через дії окупаційних військ у травні 2022 року транзит через пункт Сохранівка став неможливим, але Україна продовжувала надавати послуги з транзиту через пункт Суджа. Однак «Газпром» відмовився повністю оплачувати передбачені угодою послуги, через що «Нафтогаз», відповідно до регламенту

Міжнародної торгової палати, ініціював арбітражне провадження у Швейцарії.

Відтак трибунал визнав, що «Газпром» відповідальний за невиконання платіжних зобов'язань, і зобов'язав його погасити заборгованість разом з відсотками. Російська компанія намагалася оскаржити

це рішення, проте в березні ц. р. найвищий судовий орган Швейцарії підтвердив чинність арбітражного рішення. А вже у травні суд Міжнародного фінансового центру «Астана» визнав рішення трибуналу й дозволив примусове виконання арбітражного рішення щодо стягнення.

Споруди «Нової Дельти»

У ЄГИПТІ СТАРТУВАВ ПРОЄКТ ОСВОЄННЯ ПУСТЕЛІ

■ Марко Стріха

Абдель Фаттах Ас-Сісі, президент Єгипту, офіційно відкрив аграрний проєкт «Нова дельта», що має на меті розширити сільськогосподарські землі шляхом освоєння пустелі. Церемонія відкриття відбулася під час збирання врожаю пшениці 2026 року на нових полях на захід від дельти Нілу.

Цей проєкт є найбільшою в історії країни ініціативою з рекультивативної земель. У перспективі площа нових сільськогосподарських угідь має сягнути 9 тис. кв. км. Єгипет планує збільшити оброблювані землі приблиз-

но на 15% і зосередитися на вирощуванні пшениці, кукурудзи, овочів, а також експортних культур — оливок та інжиру.

Загальний обсяг інвестицій уже становить близько 15 млрд USD. Кошти спрямували на підготовку земель, будівництво зернохосовищ, промислових зон і нових транспортних коридорів, що поєднують пустельні райони з долиною Нілу та портами країни. Влада також очікує, що проєкт створить понад 2 млн робочих місць.

Ключовим елементом проєкту стала система водопостачання, яку називають «штучною річкою». Вода з дренажних каналів дельти Нілу надходить-

ме на очисний комплекс Ель-Хамам на узбережжі Середземного моря, де щодня очищують до 7,5 млн куб. м води. Далі її транспортуватимуть 170-кілометровим каналом через 13 помпувальних станцій у пустельні райони.

Єгипетська влада розглядає проєкт як елемент реалізації продовольчої безпеки на тлі глобальних криз після пандемії коронавірусу та війн. Проте екологи й правозахисники висловлюють занепокоєння щодо високої енергоємності системи, значних державних витрат і концентрації контролю над проєктом у структурах, пов'язаних із військовими.

ТР шукає вуглеводні біля берегів Сомалі

■ Андрій Підкуймуха

Анкара проводить розвідувальні роботи для виявлення покладів вуглеводнів поблизу берегів Сомалі.

Про це повідомило Міністерство національної

оборони Турецької Республіки (ТР). «Підрозділи Сомалійської морської оперативної групи продовжують забезпечувати супровід і патрульну підтримку бурового корабля Sagrı Bey, а також кораблів забезпечення Korkut, Altan i Sancar», — ідеться

в повідомленні. У межах діяльності турецької місії курсанти Командування військових шкіл Сомалі пройшли базову практичну морську підготовку. Навчання проводили й підрозділи Сомалійської морської оперативної групи.

ЧЕРГОВЕ ШОУ ТРАМПА?

Американський президент дав дозвіл розсекретити інформацію про прибульців

■ Мирослава Бізикадзе

Нещодавно Міністерство війни США опублікувало більше як 160 раніше засекречених документів про невідомі летючі об'єкти (НЛО) — від матеріалів часів «холодної війни» до відеозаписів 2025 року. Одні експерти кажуть, що нарешті дізнаються правду, але інші відповідають, що це відволікання уваги від невдалої Іранської кампанії.

Є, АЛЕ ЇХ НІХТО НЕ БАЧИВ

Останніми роками у Сполучених Штатах спостерігається відновлення суспільного інтересу до позаземного життя. 2021-го розвідувальне співтовариство США оприлюднило доповідь про випадки спостереження НЛО військовими пілотами. Документ не містив підтверджень теорій про інопланетян, однак фіксував необхідність уважнішого аналізу подібних епізодів.

2022 року Конгрес провів перші за 50 літ слухання щодо НЛО, і військові пообіцяли більшу прозорість у цьому питанні. Зараз на сайті Пентагона доступний 161 файл, згодом опублікують іще більше. Відомство офіційно розпочало публікацію секретних матеріалів про НЛО й аномальні явища. До роботи над проектом долучилися Білий дім, американська розвідка, NASA, Федеральне бюро розслідувань, Міністерство енергетики США й офіс AARO, що займається дослідженням невідомих явищ у повітрі, космосі й океані.

Для цього у США запустили окремий сайт war.gov/UFO, де поступово з'являтимуться документи, фотографії та відео, раніше засекречені. У Пентагоні заявили, що частина матеріалів уже пройшла перевірку безпеки, однак деякі випадки досі не мають остаточного пояснення.

Порція документів про НЛО, опублікованих Пентагоном, містить описи повідомлень про спостереження за невідомими об'єктами, що вели як цивільні особи на Землі, так і астронавти на Місяці.

Оприлюднення файлів відбулося після того, як Барак Обама підігрів інтерес до теми, сказавши в лютневому інтерв'ю, що інопланетяни «реальні». З того часу він уточнив, що статистично існує велика ймовірність того, що життя десь існує, але він «не ба-

чив жодних доказів цього, будучи президентом».

Пізніше того ж місяця Трамп доручив Пентагону оприлюднити файли, пов'язані з інопланетним і позаземним життям, невідомими повітряними явищами та НЛО. Ці файли містять розсекречені військові доповідні записки за десятиліття, звіти з місії «Аполлон» на Місяць та звіти осіб, які стверджують, що стали свідками появи НЛО.

СЕКРЕТНЕ РОЗСЕКРЕЧЕННЯ

У заяві Міністерства війни США зазначили, що розсекречення документів відбувається за дорученням президента щодо більшої прозорості в питаннях невіданих аномальних явищ. У відомстві пояснили, що зараз триває масштабна перевірка десятків мільйонів документів, багато з яких існують лише в паперовому вигляді й охоплюють кілька десятиліть.

У Пентагоні наголосили, що матеріали публікуватимуть поступово — нові пакети документів обіцяють викладати щотижня. «Ми шукатимемо правду й будемо ділитися нашими висновками з американським народом», — ідеться в повідомленні.

Там уточнили, що на сайті архівують передусім невірні випадки. Мова про ситуації, у яких уряд не зміг остаточно встановити природу зафіксованих явищ через нестачу даних або інших доказів. У Пентагоні також відзначили, що вітають аналіз матеріалів із боку приватних експертів і дослідників. І, схоже, саме цей момент викликав найбільше обговорень у соціальних мережах після запуску порталу. Частина користувачів уже взялася активно переглядати перші документи й шукати нові деталі.

Окрему заяву зробив Піт Герсет, міністр війни США. За його словами,

Білий дім прагне забезпечити «безпрецедентну прозорість» щодо того, що американський уряд знає про аномальні явища. «Ці файли, приховані за грифами секретності, давно підживлювали обґрунтовані припущення, тож настав час, щоб американський народ побачив це на власні очі», — запевнив він.

У Пентагоні відмітили, що процес розсекречення став одним із найбільших за останні роки. Для цього координують роботу десятків державних агентств і перевіряють архіви, які накопичували впродовж десятиліть.

Водночас підкреслили, що окремо продовжать публікувати звіти щодо випадків, які вже вдалося пояснити. Такі звіти передбачені американським законодавством.

Одним із найбільш обговорюваних матеріалів після запуску нового архіву стало відео з невідомим об'єктом у формі велетенської зірки. На кадрах видно, як об'єкт хаотично рухається в небі й різко змінює свій напрямок.

НЕ ІНОПЛАНЕТЯНИ, А ДЕМОНИ?

Своєю чергою Джей Ді Венс, віцепрезидент США, заявив, що не вважає НЛО інопланетянами, і пояснив їхнє походження релігійними переконаннями. Водночас він підтвердив, що працює над розкриттям засекречених урядових матеріалів, пов'язаних із НЛО.

Під час розмови з політичним коментатором Бенні Джонсоном посадовець визнав, що тема НЛО викликає в нього особливий інтерес, і навіть назвав себе «одержимим» цим питанням. За словами віцепрезидента, він не підтримує популярну версію про позаземне походження таких явищ. «Не думаю, що це інопланетяни. Вважаю, що це демони, але це тема для тривалішої розмови», — зауважив політик.

Президент США Дональд Трамп опублікував зображення, згенеровані штучним інтелектом і присвячені інопланетянам та космічним війнам

Він також указав, що схильний розглядати незрозумілі явища через призму свого релігійного світогляду: «Ну, знаєте, я думаю, що небесні істоти, які літають навколо і чинять із людьми дивні речі, це просто бажання описати все небесне, усе потойбічне, назвавши інопланетянами. Маю на увазі, що кожна велика світова релігія, у т. ч. християнство, яке сповідаю, розуміє, що існують дивні речі, що є речі, які дуже складно пояснити. І я, природно, коли чую про, так би мовити, надприродні явища, звертаюся до християнського розуміння того, що там, у світі, є багато добра, але є і зло. І гадаю, що одна з найбільших хитростей диявола полягає в тому, щоби переконати людей, що щось ніколи не існувало».

Окремо Венс прокоментував можливість оприлюднення засекречених матеріалів про НЛО. Підтвердив, що адміністрація працює над цим процесом. Водночас визнав, що наразі не має змоги глибоко зануритися в цю тему через зайнятість державними справами: «Коли я прийшов, то був одержимий файлами про НЛО. А потім ти починаєш бути дуже зайнятий турботами про економіку, національну безпеку та подібні речі». Попри це він запевнив, що має намір повернутися до

цього питання. «У мене ще є три роки на посаді віцепрезидента. Я докопаюся до суті справ про НЛО», — пообіцяв політик і додав, що навіть розглядав можливість відвідати таємничу «Зону 51», але ще цього не здійснив.

Водночас Дональд Трамп опублікував у своїй соціальній мережі Truth Social зображення, згенероване за допомогою штучного інтелекту (ШІ), на якому він наче керує космічними силами та конвоює прибульця. На одному з фото він іде поруч із високим гуманоїдом у кайданках, а на інших керує космічним кораблем. Хоча на світлинах видно технічні помилки ШІ, вони змусили американців, багато з яких вірять в інопланетян, гадати: це натяк на розкриття таємниць чи просто іронія?

«Я мав честь доручити своїй адміністрації знайти й надати урядові файли, пов'язані з інопланетним і позаземним життям, неідентифікованими повітряними явищами та неідентифікованими летючими об'єктами. Оскільки попередні адміністрації не змогли забезпечити прозорість у цьому питанні, завдяки цим новим документам та відео люди можуть самі вирішити: «Що, в біса, відбувається?» Розважайтесь і насолоджуйтесь», — заявив господар Овального кабінету.

Д О С Л О В А

У Збройних силах України з'явився спеціальний об'ємний документ щодо НЛО, погоджений із головнокомандувачем Сирським. Про це повідомив Сергій Безкрестнов (Флеш), радник міністра оборони України. «2023 року я опублікував відео з фронту, на якому аеророзвідка спостерігала за неідентифікованим летючим об'єктом. Через годину мені написали представники державної структури, яка займається цими питаннями в Україні ще з радянських часів», — розповів він. За словами Флеша, із початком війни дослідження НЛО в українському просторі стало радше воєнним завданням, ніж цивільним. «Тож не лише США займаються такими питаннями, адже за поняттям НЛО може ховатися нова зброя нашого супротивника», — наголосив фахівець.

Іран готовий віддати збагачений уран

■ Al-Arabiya

Іран передав через Пакистан американській стороні нову пропозицію щодо тривалого перемир'я. Зокрема, Тегеран готовий передати високозбагачений уран РФ, а не США, як цього вимагає Вашингтон, інформує Al-Arabiya.

Посилаючись на витoki з документів, телеканал розповів, що Іран готовий піти на тривале замороження своєї ядерної програми замість її повної ліквідації. Однією з умов має стати передача Москві близько 400 кг збагаченого урану.

Також Тегеран погоджується відмовитися від вимог компенсації за американсько-ізраїльські удари в обмін на економічні поступки з боку США. Він вимагає довготривалого багатоступінчатого перемир'я, а також такого політичного формулювання, яке дозволило б зберегти обличчя.

Крім того, іранська влада хоче відокремити рішення щодо відкриття Ормузької

протоки від ядерного питання. Тегеран наполягає, щоб і надалі в разі будь-яких конфліктів навколо протоки роль посередників виконували Пакистан та Оман.

США нібито погодилися скасувати санкції щодо іранської нафти на час перемовин. І Вашингтон буцімто дозволив Ірану обмежену мирну ядерну діяльність під контролем Міжнародної агенції з атомної енергії і дав згоду розморозити чверть заблокованих іранських активів відповідно до поетапного графіка. Однак Тегеран відхилив ці компромісні пропозиції. І обидві країни продовжують постійно змінювати свої умови.

На тлі війни дешевшає мідь

■ Bloomberg

Ціни на мідь продовжили падіння. Поглиблення побоювань щодо інфляції, пов'язаних з війною в Ірані, та гірші, ніж очікувалося, дані щодо Китайської Народної Республіки (КНР) чинять тиск на промислові сировинні товари, повідомляє Bloomberg.

Дональд Трамп знову виступив із погрозами на адресу Ірану, оскільки позиції сторін щодо угоди про припинення конфлікту та відкриття Ормузької протоки залишаються далекими одна від одної, що призвело до зростання цін на нафту. Це посилює спекуляції про те, що центральним банкам доведеться ще посилити грошово-кредитну політику, що може

негативно позначитися на ринках металів через уповільнення світового зростання та скорочення попиту з боку виробників. Тож мідь подешевшала на 1,2 %, до 13 394,5 USD за 1 т.

Світові ринки облігацій демонструють підвищену волатильність через глухий кут у війні з Іраном. З моменту набрання чинності «перемир'ям» на початку квітня ц. р. Трамп не раз погрожував відновити бомбардування, що почалися наприкінці лютого.

Посилаючи песимістичні настрої на ринках металів, економіка КНР продемонструвала деякі ознаки слабкості. Інвестиції в основний капітал несподівано скоротилися, а роздрібні продажі та промислове виробництво виявилися нижчими за очікування.

КУБА ЗАКУПОВУЄ ДРОНИ, ГОТУЮЧИСЬ ДО ВІЙНИ ЗІ США

■ Axios

Куба придбала більш ніж 300 військових безпілотних літальних апаратів (БПЛА) і вже розглядає сценарії їхнього застосування для ударів по американській базі в Гуантанамо, американських військових кораблях або навіть по території самих США. Про це пише Axios із посиланням на власні джерела.

За даними американської розвідки, Куба з 2023 року купує ударні БПЛА «різних можливостей» у Російської Федерації (РФ) та Ірану й розміщує їх у стратегічних місцях по всьому острову. Але

останнім часом кубинські чиновники звернулися до Москви з проханням отримати ще більше військової техніки. Також кубинська розвідка намагається з'ясувати деталі того, як Іран чинив опір Сполученим Штатам.

Як відзначає видання, за оцінками американських чиновників, у війні проти України на боці РФ узяло участь до 5 тис. кубинських громадян, які потім інформували військово-керівництво Куби про ефективність застосування БПЛА. «Вони є частиною путінської «м'ясорубки». Вивчають іранську тактику. Це те, до чого ми повинні готуватися», — заявив неназваний

американський посадовець, із яким розмовляли журналісти.

Наразі американські чиновники не вважають острів безпосередньою загрозою для США, але розвідка вказує на те, що кубинське військово-командування обговорює плани застосування БПЛА на випадок збройного конфлікту зі Сполученими Штатами. «Ніхто не хвилюється щодо винищувачів із Куби. Навіть незрозуміло, чи є в них такий, що може літати. Але варто зазначити, наскільки близько вони перебувають — 90 миль. Це не та реальність, із якою комфортно», — зауважив співрозмовник Axios.

Пакистан таємно переховував іранські літаки

■ CBS

Пакистан таємно міг дозволяти Ірану розміщувати військові літаки на своїх летовищах для захисту від можливих американських авіаційних ударів, попри публічні заяви Ісламабада про роль посередника між Тегераном і Вашингтоном, зазначає CBS News із посиланням на американських посадовців.

За даними журналістів, через кілька днів після того, як на початку квітня ц. р. президент США оголосив про припинення вогню з Іраном, Тегеран нібито перекинув частину

своєї авіації на базу Військово-повітряних сил (ВПС) Пакистану Нур-Хан. Це стратегічний військовий об'єкт неподалік від гарнізонного міста Равалпінді. Серед перекинутої техніки нібито був літак RC-130 ВПС Ірану — модифікована версія транспортно-розвідного літака Lockheed C-130 Hercules, який використовують для розвідки та збирання інформації.

Водночас неназваний посадовець Пакистану категорично заперечив цю інформацію, заявивши, що такі дії неможливо було б приховати. «База Нур-Хан розташована у самому центрі міста, і розміщений там великий парк авіатехніки немож-

ливо приховати від очей громадськості», — запевнив він.

Журналісти також звертають увагу, що Пакистан намагається балансувати між США та КНР, уникаючи кроків, які могли б погіршити відносини з Пекіном. За останні роки значна частина військового імпорту країни — близько 80 % — припадає саме на китайське озброєння. Тим часом напруженість між США й Іраном досі залишається високою. Тегеран висуває власні умови щодо припинення конфлікту, серед яких виплата репарацій, визнання суверенітету над Ормузькою протокою та повне скасування санкцій.

ПРЕЗИДЕНТА ПРИКРИЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ

■ Олег Садовий

Білий дім готується до масштабної трансформації, щоби перетворитися на оборонну фортецю. Президент США анонсував створення спеціального порту для безпілотних літальних апаратів (БПЛА) безпосередньо на даху цієї історичної будівлі. «Дах захищений від дронів, усе герметично, ми використовуємо його як порт для необмеженої кількості дронів», — поділився він.

Зараз Сполучені Штати хочуть отримати доступ до прав інтелектуальної власності та українських технологій у межах потенційної дронної угоди з Україною, повідомила Bloomberg із посиланням на джерела, ознайомлені з перебігом перемовин України та США про Drone Deal.

Рамковий проект про майбутню оборонну співпрацю Сполучених Штатів та України, що передбачає створення спільних підприємств із виробництва БПЛА й можливість експорту українського озброєння на американський ринок, наразі активно обговорюється. «Ми прагнемо взаємовигідної співпраці, яка посилить міць наших збройних сил», — наголосила Ольга Стефанішина, посол України в США.

Під час перемовин Міністерство війни США попросило на тестування низку українських розробок. Зокрема БПЛА та системи радіоелектронної боротьби. Співрозмовник агенції зазначив, що, попри запевнення України, що її озброєння вже пройшло масштабні випробування в реальних бойових умовах, Сполучені Штати наполягають на власній внутрішній

оцінці перед укладенням угоди.

За даними Bloomberg, Вашингтон також хоче отримати доступ до критично важливих технологій та інтелектуальної власності. Це дозволило б копіювати й відтворювати українські зразки. Пентагон міг би використовувати українські системи як основу для порівняння з американськими.

США прагнуть отримати унікальні технологічні рішення, які є лише в Україні. Зокрема, ідеться про системи кінцевого наведення на базі штучного інтелекту, навігацію в умовах відсутності GPS, стійкі до глушіння канали зв'язку, а також перевірену в боях тактику їхнього застосування. Проект угоди, схоже, структурований так, що дозволяє Сполученим Штатам тестувати й оцінювати українські системи, щоби сформулювати власні майбутні вимоги до озброєння.

Ден Дрісколл, міністр Армії США, назвав операційну систему української мережі БПЛА абсолютно неймовірною. А також додав, що українська система інтегрує кожен дрон, вогневу платформу та сенсор у

ДО СЛОВА

Минулого тижня у Карибський регіон увійшла американська авіаносна ударна група. За даними військових Збройних сил США, до складу групи входять авіаносець Nimitz, авіагрупа Carrier Air Wing 17, есминець Gridley, а також танкер-заправник Patuxent. У командуванні вказали, що ці сили є втіленням бойової готовності й демонструють неперевершену дальність дії та смертоносність, а також стратегічну перевагу. У повідомленні наголосили, що Nimitz уже довів свою бойову спроможність у різних

регіонах світу, забезпечуючи стабільність і захист демокра-

тії від Тайванської протоки до Перської затоки.

єдину мережу, чого не вміє американська система. А Марко Рубіо, державний секретар США, вважає Збройні сили України найпотужнішою армією у Європі.

Наразі документ про Drone Deal очікує на затвердження на найвищому політичному рівні. Він передбачає довготривалу співпрацю між Україною

та партнерами у сфері оборонної промисловості. Ідеться про спільне виробництво дронів і сучасних технологій, будівництво виробничих ліній, експорт української зброї, фінансування оборонних проектів і розробку нових систем безпеки.

Водночас Рустем Умеров, секретар Ради національної безпеки й оборони

(РНБО) України, заявив, що перші контракти в межах домовленостей Drone Deal уже перебувають на затвердженні. «Працюємо над практичною реалізацією — конкретними контрактами та проектами», — констатував він. Координацію напругу здійснюватиме Апарат РНБО, практичну реалізацію — Кабінет Міністрів України.

■ Іван Заторський

Дональд Трамп і Франц Мерц, канцлер Федеративної Республіки Німеччина (ФРН), останнім часом не раз сперечалися в публічному просторі. Тепер Сполучені Штати оголосили про скорочення свого військового контингенту у ФРН на 5 тис. військовослужбовців. Про це заявив Шон Парнелл, представник Пентагона.

Процес виведення триватиме від шести до 12 місяців. Reuters вважає, що скорочення контингенту може змінити баланс безпеки на європейському континенті та суттєво вплинути на стосунки між країнами-членами НАТО.

Покарання Німеччини

Франц Мерц і Дональд Трамп

Республіканці Роджер Вікер і Майк Роджерс, глави комітетів із питань збройних сил Сенату та Палати представників відповідно, виступили проти рішення

Білого дому скоротити чисельність американських військ у ФРН. Вони пояснили, що, попри зусилля, європейські союзники потребують більше часу для

того, щоб узяти на себе відповідальність за безпеку на континенті.

Натомість завчасне скорочення військ може послати неправильний сигнал Російській Федерації (РФ). «Замість того, щоб цілком виводити війська з континенту, в інтересах Америки підтримувати сильний потенціал стримування у Європі, переміщуючи цих 5 тис. американських військовослужбовців на схід, — ідеться у заяві. — Будь-яка суттєва зміна в позиції американських сил у Європі вимагає цілеспрямованого перегляду та тісної координації з Конгресом і нашими союзниками. Ми очікуємо, що Міністерство війни контактуватиме зі своїми наглядовими комітетами

щодо цього рішення та його наслідків для стримування РФ та трансатлантичної безпеки».

Своєю чергою Борис Пісториус, міністр оборони ФРН, сказав, що рішення Сполучених Штатів про скорочення американських військ у Європі було «передбачуваним». Він додав, що європейці повинні взяти на себе більше відповідальності за власну безпеку. «Не зовнішні вороги є найбільшою загрозою для трансатлантичної спільноти, а тривалий розпад нашого альянсу», — відзначив Дональд Туск, прем'єр-міністр Республіки Польща (РП). Після цієї заяви Дональд Трамп передумав передислокувати американських військових до РП.

ЧИ ПРОГРАЄ РФ ВІЙНУ НА ВИСНАЖЕННЯ?

■ Петро Герасименко

Після невдалої кампанії 2022-го Путін вирішив зробити основну ставку на довготривалу війну на виснаження. Таке рішення стало неприємною новиною для України. До певного моменту здавалося, що час справді грає на боці агресора. Російська Федерація (РФ) володіє значно більшими матеріальними і людськими ресурсами. Вона змогла налагодити постачання військової допомоги з боку Ірану та Кореїської Народно-Демократичної Республіки (КНДР) і швидко масштабувала виробництво зброї та боєприпасів. Але настав 2026 рік. І висновки щодо того, хто перемагає у війні на виснаження, уже не такі очевидні.

За перший квартал ц. р. дефіцит бюджету РФ перевищив річний план у 3,8 трлн RUB і сягнув 4,6 трлн RUB. 2025-го дефіцит федерального бюджету становив 5,64 трлн RUB, або близько 2,6 % валового внутрішнього продукту (ВВП). Російська економіка втратила попередній імпульс від форсованої мілітаризації і демонструє ознаки стагнації. Торік вона виросла на 0,6 %. У першому кварталі ц. р. відбувся спад на 0,3 %. Звісно, зростання цін на нафту через війну проти Ірану та блокаду Ормузької протоки частково рятує російський бюджет, бо здатне принести йому додатково 1–2 трлн RUB. Але проблеми настільки серйозні, що цього може виявитися недостатньо.

Воєнні видатки пожирають близько 6,3 % ВВП країни-агресора. Загалом на оборону й силовиків РФ 2026 року планує витратити 38 % усіх федеральних видатків. Для того, щоб хоч якось стабілізувати бюджет, Кремль пішов на підвищення податків. Скасували низку пільг для малого бізнесу й підвищили імпорتنі мита. Запровадили нові збори на електроніку.

Відчутно погіршився стан справ у регіонах. За інформацією Служби зовнішньої розвідки України, 2025-го сукупний дефіцит регіональних бюджетів сягнув 19,2 млрд USD. У деяких областях він досяг позначки 35 %. Це значно звужує можливості регіонів розв'язувати поточні проблеми населення. А також змушує їх скорочувати виплати за підписання контракту для участі у війні проти України.

Самарська область торік зменшила бонус для охочих іти на війну проти України зі 1,6 млн до 400 тис. RUB. Татарстан скоротив одноразове фі-

нансове заохочення із 2,7 млн до 400 тис. RUB. Чувашія — із 2,5 млн до 400–800 тис. RUB. Республіка Марій Ел — із 3 млн до 400 тис. RUB. Крім того, деякі суб'єкти РФ затримують виплати за поранення і загибель російських військовиків.

Із кінця минулого року агресор утрачає на фронті більше солдатів, ніж удається мобілізувати. Місячний набір до армії окупантів становить близько 30–35 тис. осіб. Цього вже недостатньо, щоб компенсувати місячні втрати. Через це ворог частіше вдається до примусової або прихованої мобілізації. Водночас Путін намагається уникнути оголошення повномасштабної мобілізації, яка є політично ризикованою та непопулярною. Просування ворога теж значно сповільнилося. Агресор змушений платити високу ціну за кожен метр української землі.

Суспільні настрої росіян помітно змістилися в бік тривоги й втоми від війни. Більше ніж 70 % жителів країни-агресора відчувають песимізм і неспокій. Понад 60 % не довіряють офіційній інформації влади. І приблизно стільки ж критично оцінюють поточну політичну ситуацію. Близько 65 % респондентів виступають за мирні переговори. Хоча підтримка «спеціальної воєнної операції» (СВО) ще формально висока, проте ентузіазму воювати небагато. Також росіян неабияк дратує відміщення популярних месенджерів, цензура й обмеження роботи інтернету.

Паралельно з цими тенденціями зросли ударні можливості України. Тепер Київ здатен завдати більш болючих і системних ударів по російській енергетиці та військово-промисловій інфраструктурі. Сталося те, про що говорили раніше: величезна

територія РФ є не лише перевагою, а й недоліком. Ворог фізично й технологічно неспроможний прикрити всі важливі об'єкти. Його система протиповітряної оборони виснажується від постійних українських атак. А Європа нарощує виробничі потужності, частина з яких працює на Україну. До того ж Київ нарешті отримав критично важливі 90 млрд EUR від Європейського Союзу, що покращило фінансовий стан. Усе це створює серйозні виклики для Москви, яка розраховувала, що війна на виснаження гарантовано допоможе їй досягти бажаного.

Однак це не означає, що ворог утратив стратегічну ініціативу й перейшов до оборони. РФ і надалі здійснює локальні наступальні операції на певних ділянках фронту. Агресор не відмовився від планів продовжувати бойові дії та спробувати досягти політичних цілей воєнним

шляхом, хоча темп просування та масштаби операцій відчутно знизилися. Також російське командування, схоже, плекає сподівання здобути тактичні перемоги в цьогорічній літній кампанії. Експерти і військові аналітики вважають, що найбільш очевидним напрямком ударів загарбників можуть стати Запорізька ділянка фронту й Краматорсько-Слов'янська агломерація. Російський генеральний штаб очікує, що тактичний успіх на полі бою в кампанії 2026-го може змусити Київ погодитися на відчутні поступки. Немає і ознак того, що агресор остаточно змирився з неможливістю досягти «цілей СВО» воєнним шляхом і вирішив: продовження війни становить більше небезпек для режиму, ніж її завершення.

Україна ж платить високу ціну у війні на виснаження. Й основні втрати не стільки економічні, скільки

демографічні. Об'єкти інфраструктури, зруйновані електростанції чи промислові підприємства, зрештою, можна відновити. А от людські життя — ні. Дрони й роботизовані системи здатні лише частково замінити бійців на передовій. До того ж значна кількість українців виїхала за кордон. А теперішня державна політика, як і затяжна війна, не сприяє їхньому поверненню, радше навпаки — поглиблює відтік населення. Це вже створює значний демографічний тиск і він лише посилиться. У влади немає відповіді на запитання, що з цим усім робити. На цьому тлі розмови про залучення 4,5 млн мігрантів для економічних потреб відображають не державну мудрість, а є свідченням безвиході та глухого кута. Не треба забувати, що Україна без українців — одна з головних цілей Москви у цій жорстокій загарбницькій війні.

ДО СЛОВА

За три роки війни РФ проти України КНДР заробила до 14 млрд USD завдяки постачанню зброї та спрямуванню військових на поміч Кремлю. За даними Центрального банку Південної Кореї, економічне зростання КНДР 2024-го становило 3,7 %, найвищий показник за вісім років. Після цього ВВП КНДР становив близько 26,6 млрд USD. На фронті в Україні перебуває близько 10 тис. північнокорейських бійців спецпри-

значення, а також тисячі інженерів та сотні операторів дронів. Існують плани щодо відправлення додаткових 30 тис. солдатів. Північні корейці отримують приблизно 2 тис. USD на місяць, а сім'ї полеглих можуть сподіватися на виплати й елітне житло в Пхеньяні. Північна Корея постачала РФ балістичні ракети KN-23, артилерійські снаряди та реактивну артилерію. В обмін на воєнну допомогу КНДР одержала від Росії

іноземну валюту, енергоносії, продовольство та військові технології, що підриває ефективність глобальних економічних санкцій. Різне зростання оборонної промисловості й покращення постачання енергоносіїв уже позитивно впливають на життя жителів столиці КНДР. Очевидці стверджують, що 2025-го кількість дорогих автовок на вулицях, порівнюючи з попередніми роками, помітно зросла.

Волонтерські фонди Brave Children of Ukraine та Ukrainian Hearts Foundation зібрали на фестивалі \$4290 для дітей України, які втратили батьків

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ ФЕСТИВАЛЮ

Виступає дитячий хор «Писанка»

Традиційний, уже 50-й український фестиваль, який проводить церква Св. Юра в Нью-Йорку, відбувся 15–17 травня ц. р.

Для будь-якої діаспори церква часто стає чимось більшим, ніж місцем молитви. Це духовний і культурний центр громади, місце зустрічей, підтримки та збереження національної ідентичності. Саме таку роль відіграє церква Св. Юра в Нью-Йорку, до парафії якої належать люди не лише міста, а й багатьох околиць. У фестивалі беруть участь підприємці, неприбуткові організації, мистецькі колективи, одинокі виконавці. Кожен із них так чи інакше пропагує українську культуру, мистецтво, музику, традиційні страви української кухні тощо.

Цьогорічний фестиваль приймав різні мистецькі колективи багатомільйонної метрополії Нью-Йорка. Приємно вразили глядачів численні танцювальні колективи, які демонстрували красу українського народного танцю, а також різноманітні чудові строї до кожної композиції. Молоді співаки зачаровували глядачів мелодійними українськими піснями. Традиційно на фестивалі виступив відомий хор «Думка» з оновленою цікавою пісенною програмою. Дебютувала на заході новостворена жіноча хорова капела Союзу українок Америки (СУА) з округи Нью-Йорка під керівництвом Алли Родіної. Гостею фестивалю була Оксана Білозір, народна артистка України.

Варто наголосити, що український фестиваль на

Мангеттені відвідує багато американців, особливо в останні роки, коли Україна стала їм ближчою і зрозумілішою через інформацію в засобах масової інформації як уособлення мужності, стійкості та патріотизму українського народу, який воює за свою незалежність проти московського агресора. Українці Америки різними способами інтенсивно допомагають своїй рідній землі в боротьбі з російськими загарбниками. І фестиваль є одним зі способів збирання коштів для допомоги Україні.

Тому прикрою новиною стало повідомлення за тиждень перед фестивалем про те, що неприбуткові організації, які продають власне домашнє печиво, не можуть брати участь у цьому заході. Усі були здивовані, адже міська

Жіноча хорова капела СУА, округу Нью-Йорк

влада такий дозвіл надала всім охочим. Найбільше постраждала молодіжна організація «Пласт», бо діти цілий рік живуть враженнями від особистої участі у фестивалі, вчать поводитися з грішми, вести торгівлю тощо. А членкині СУА втратили змогу отримати кошти на численні гуманітарні проекти для допомоги Україні у важкий для країни час.

Уже після фестивалю в розмовах зі знайомими, а також у численних відгуках у соціальних мережах про український фестиваль у Нью-Йорку люди висловлювали невдоволення організацією ювілейного заходу. Попри те, що в рекламі повідомлялося, що фестиваль починається в п'ятницю 15 травня, ніякого офіційного відкриття цього дня не відбулося, навіть не звучала музика. Жодної

їжі ніхто не продавав. Було дуже сумно. Тож я звернулася до Андрія Стасіва, директора Католицької школи св. Юра, який щороку був відповідальним за фестиваль, чому 2026-го все змінилося на гірше. На що він відповів, що непричетний до фестивалю цього року.

Вважаю, що цю необачну помилку організаторів фестивалю в Нью-Йорку необхідно кардинально виправити наступного року, заздалегідь залучивши до цього всі українські організації. Адже саме громада формує парафію церкви і має право долучатися до масових заходів, які організовує храм, якщо місто дає дозвіл на проведення таких подій.

Марія-Лідія Слиз, голова 64-го відділу СУА, почесна голова Нью-Йоркської округи СУА

Відреставрували меморіал Шевченку

■ Дзвінка Сагайдак

У Вашингтоні (округ Колумбія) відбулася церемонія відкриття відреставрованого меморіалу Тарасові Шевченку.

У заході взяла участь Ольга Стефанішина, посол України в США, яка разом із Кевіном Гріссом, суперінтендантом парків Національної алеї, та Вільямом Кіркландом, помічником міністра у справах індіанців, перетяла стрічку. Цей

меморіал уже більш ніж 60 літ є важливим місцем зустрічей для української громади та друзів України у Сполучених Штатах. Українські дипломати наголосили, що на тлі підготовки до відзначення 250-річчя незалежності США українська сторона високо цінує зусилля, здійснені в межах ініціативи адміністрації Дональда Трампа «Зробимо Вашингтон безпечним і красивим», щодо відновлення та збереження цього об'єкта.

■ Софія Калина

Провели щорічний захід гуманітарної організації United Help Ukraine, що став підсумковим для 12-річного періоду її гуманітарної роботи. Благодійний пікнік об'єднав волонтерів, донорів і представників української діаспори регіону DMV (округ Колумбія, Меріленд і Вірджинія).

«Ми провели щорічний пікнік United Help Ukraine – це особлива нагода

Відзначили 12-річчя діяльності United Help Ukraine

зупинитися на мить і висловити свою вдячність. Протягом 12 років наша громада стоїть пліч-о-пліч із нами. Благодійники, донори, волонтери, партнери, родини й друзі – ваша відданість дала змогу допомогти мільйонам людей через програми з порятунку життів та життєво важливу гуманітарну допомогу», – ідеться в повідомленні організації.

Метою заходу стало висловлення вдячності партнерам і благодійникам, завдяки підтримці яких удається реалізувати програми з надання життєво важливої гуманітарної допомоги Україні. За 12 років діяльності ініціатива United Help Ukraine охопила мільйони людей, спрямовуючи зусилля на порятунок життів і підтримку цивільного населення.

БІЛЬШІСТЬ УКРАЇНЦІВ НІКОЛИ НЕ ПОВЕРНЕТЬСЯ

■ Петро Йосип

Політика щодо внутрішньо переміщених осіб і біженців за кордоном — провалена. І на тринадцятому році війни відсутня комплексна стратегія щодо них. Про це заявив Дмитро Лубінець, уповноважений Верховної Ради України з прав людини. «Ніколи складається враження, що простіше говорити про залучення іноземців, ніж системно працювати над тим, щоб українці хотіли й могли повернутися додому», — зазначив він.

Тож навіть у разі крихкого миру майже 2,9 млн українських біженців залишаться у Європі після закінчення дії тимчасового захисту, а це 56 % від їхньої теперішньої кількості. Якщо ж бойові дії триватимуть, у Європі залишаться 99 % біженців (5,16 млн). Про це йдеться в доповіді Управління верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців (УВКБ).

Станом на 28 лютого ц. р. у Європейському Союзі (ЄС) перебувало 4,4 млн українців зі статусом тимчасового захисту. Його дію продовжили до березня 2027 року. Автори доповіді розглядають три ймовірні сценарії:

перемога України — у Європі залишаться 1,67 млн біженців (32 % від теперішньої кількості); крихкий мир із поступками — у Європі залишаться 2,9 млн осіб (56 %); продовження війни — у Європі залишаться 5,16 млн осіб (99 %).

Географія розподілу людей, які не повернуться, буде нерівномірною. Найбільший відсоток прогнозують у Німеччині (67 %), Словенії (64 %), Естонії (61 %). Значно менша частка — в Угорщині (38 %) і Молдові (34 %). Республіка Польща (РП) і Чеська Республіка (ЧР) займають середню позицію (53 % і 51 % відповідно).

Серед тих, хто навряд чи повернеться, — біженці зі Сходу та Півдня України. За сценарієм крихкого миру, саме з цих регіонів за кордоном залишиться найбільша частка (44 % і 24 % відповідно). Для вихідців із Київської міської агломерації та інших регіонів ця частка не перевищує 10 %.

Серед тих, хто залишиться у Європі, — переважно

домогосподарства з принаймні одним працівником і повні сім'ї з дітьми. Водночас значну частку становлять уразливі категорії: люди похилого віку, самотні батьки й ті, хто не має роботи. Жінки в цій групі будуть представлені непропорційно — через нижчий рівень зайнятості та більший обсяг доглядових обов'язків.

Опитування 4 389 біженців у грудні 2025-го та січні 2026 року засвідчило: 59 % тих, хто має тимчасовий захист, планують змінити правовий статус протягом найближчих 12 місяців. Натомість 41 % не планує нічого вчиняти — переважно це вразливі категорії та ті, хто сподівається на продовження тимчасового захисту.

Серед тих, хто хоче перейти на інший статус, близько 70 % не мають повної інформації про процедури. Найпоширеніші прогалини стосуються критеріїв прийнятності, порядку подачі документів і термінів переходу. Працевлаштовані біженці частіше орієнтуються на трудовий дозвіл на проживання, тоді як уразливі групи та вихідці з окупованих і прифронтових районів — на статус біженця.

Серйозною перешкодою є низький рівень прибутків: майже 60 % працевлаштованих українських біженців працюють не за своїм фахом, а їхня зарплата приблизно на 40 % нижча, ніж у місцевих. Це ускладнює виконання вимог до мінімального заробітку, необхідних для отримання трудових дозволів.

Автори доповіді застерігають від раптового завершення

тимчасового захисту без перехідних механізмів. Такий сценарій загрожує правовою невизначеністю для сотень тисяч людей, перевантаженням систем надання притулку та вимушеними поверненнями вразливих груп.

Відтак УВКБ закликає країни-члени ЄС: зберегти правовий статус біженців і після березня 2027-го незалежно від їхньої зайнятості, регіону походження чи терміну перебування; запровадити спрощені довготривалі дозволи на проживання, доступні для широкого кола людей; враховувати час перебування під тимчасовим захистом при розрахунку стажу для отримання постійного резидентства; підготувати системи надання притулку до зростання навантаження; забезпечити доступну інформацію про варіанти легального перебування та права.

Документ також наголошує: соціально-економічна інтеграція біженців — уже не опція, а структурна необхідність. Вона вигідна як для країн, що приймають, так і для людського капіталу України, яка потребуватиме кваліфікованих фахівців для відбудови.

А чеський уряд зараз готує пакет новацій. Про це розповів Анджей Бабіш, прем'єр-міністр ЧР. Ключовий принцип нових правил — відсутність окремих переваг або спеціальних умов для українських біженців, порівнюючи з чеськими громадянами. Однією з головних змін має стати перегляд системи соціальної підтримки. Українські біженці отри-

муватимуть допомогу за загальними правилами, які діють для чеських громадян. Це може означати скасування окремих фінансових пільг і спеціальних програм підтримки, які раніше діяли для людей із тимчасовим захистом.

Ще одна новація стосуватиметься автомобілів з українською реєстрацією. Для таких машин планують запровадити обов'язковий технічний огляд. Власники автівок з українськими номерами повинні будуть підтверджувати справний технічний стан транспортного засобу, щоб мати право користуватися ним на дорогах ЧР.

Крім того, чеська влада планує активніше перевіряти умови проживання та працевлаштування українців. Інспектори контролюватимуть наявність чинного медичного страхування, а також умови роботи. Окрему увагу хочуть зосередити на виявленні нелегального працевлаштування та тіньовій зайнятості. Очікується, що пакет змін

ДО СЛОВА

Amnesty International і Human Rights First закликали РП не приймати у своїх аеропортах рейси зі США, на яких перевозять депортованих українців. «Насильницька передача українців у зону активних бойових дій, де ракети б'ють по всій країні, шокує і порушує міжнародне право», — заявили правозахисники.

можуть остаточно затвердити до кінця травня ц. р. Після цього нові правила почнуть діяти найближчим часом.

Паралельно лунають і протилежні ініціативи. Через рекордно низьку народжуваність у країні частина демографів і соціологів пропонує надати українкам із тимчасовим захистом доступ до державної батьківської допомоги. Ідеться про виплату одному з батьків, який доглядає за дитиною до трьох років. Її обсяг — 14 тис. EUR. Наразі люди зі статусом тимчасового захисту не мають права на цю допомогу. Натомість Томіо Окамура, лідер опозиційного чеського руху SPD, закликав повертати в Україну чоловіків призовного віку, а більшість українців просто вигнати.

У Євросоюзі також обговорюють подальшу долю тимчасового захисту для українців. Європейська комісія, імовірно, запропонує продовжити дію цього механізму ще на один рік — до березня 2028-го. Ільва Йоханссон, спеціальний посланник ЄС у справах українців, заявила, що більшість країн унії вже зараз схиляється до такого рішення. За її словами, це пов'язано з тим, що найближчим часом не видно ані мирної угоди, ані стабільного припинення вогню.

Дмитро Лубінець

ЧОМУ ПТАХИ ТАК ГУЧНО СПІВАЮТЬ НА СВІТАНКУ

■ Станіслава Бондаренко

У виданні Martha Stewart розповіли, що птахи співають на світанку не тому, що їм «хочеться», а тому, що їхнє тіло буквально налаштоване співати з першим світлом. Явище, яке вчені називають «ранковим хором», давно вважають одним із найяскравіших біологічних сигналів початку дня. У перші хвилини після світанку різні види птахів одночасно наповнюють повітря звуками настільки інтенсивно, що це здається майже театральною постановкою.

Попри те, що людство спостерігає цей феномен століттями, його справжні причини донедавна залишалися загадкою. Нове дослідження Корейського інституту дослідження мозку проводили на зебрових амадинах у лабораторних умовах. Результати виявилися промовистими: у добре освітленому середовищі самці співали сотні пісень, у повній темряві — жодного звуку.

Коли ж дослідники штучно затримали світанок на три години, птахи не стали довше спати. Вони прокидалися у звичний час, рухалися в темряві, але стримували спів. Та щойно з'являлося світло, спів починався швидше та інтенсивніше, ніж за нормальних умов. Найцікавіше, що коли птахам дали можливість самостійно вмикати світло, то вони активно користувалися цією опцією, ніби не мог-

ли дочекатися моменту, щоб заспівати. Науковці припускають, що ранковий спів виконує кілька важливих функцій. Розігрів голо- су. Після нічного від-

починку голосовий апарат птахів потребує своєрідного «налаштування». Інтенсивний спів на світанку допомагає швидше привести-

лос у форму, а це підвищує шанси на успішну комунікацію протягом дня.

Сигнал здоров'я та сили. Спів — це спосіб показати фізичну витривалість, гарне здоров'я та

лякати суперників.

Безпека та соціальні зв'язки. Ранкові пісні також допомагають позначати територію, попереджати про небезпеку, підтримувати контакт зі зграєю та зміцнювати зв'язок із партнером і потомством.

У певному сенсі птахи схожі на людей, вони теж прокидаються з готовністю «розмовляти», ділитися та заявляти про себе світу. Їхній спів — це не просто звук, а форма комунікації, життєво необхідна для виживання. І якщо для нас ранок часто асоціюється з кавою та повільним входженням у день, то для птахів це ключовий момент, коли треба бути почутими.

репродуктивну привабливість. Той, хто співає гучніше й упевненіше, має більше шансів привернути партнера та від-

Як виглядала мезозойська корова

■ Владислав Григор'єв

Коли вчені вперше виявили останки нігерзавра (*Nigersaurus taqueti*) у пустелі Сахара, то були вельми здивовані. На відміну від інших динозаврів, цей довгоший вид розвинув широку пряму морду, усипану сотнями крихітних зубів, із дивовижною здатністю до зміни зубів.

Скотт Треверс, еволюційний біолог із Ратгерського університету (штат Нью-Джерсі), наголосив, що цей вид динозаврів є унікальним. І зазначив, що нігерзавр, імовірно, був однією з найбільш спеціалізованих травоядних тварин середнього

крейдяного періоду. Через свої особливості цей вид навіть отримав цікаве прізвисько — мезозойська корова.

Д-р Треверс нагадав, що нігерзавра вперше описали в дослідженні 2007-го. Тоді за допомогою комп'ютерної томографії і всебічного аналізу скам'янілостей дослідники змогли реконструювати неймовірно крихкий череп і анатомію зубів цього виду. Вчені виявили, що голова нігерзавра мала ряд екстремальних адаптацій, які ніколи раніше не зустрічалися в завроподів. Зокрема, до них відносилися легкий череп з мінімальною кількістю кісток, ряд зубних батарей і морда, спрямована вниз.

Науковець додав, що це дослідження спростувало припущення про те, що всі великі травоядні завроподи високо паслися, як сучасні жирафи. Уперше палеонтологи виявили докази того, що деякі динозаври спеціалізувалися на скошуванні рослинності близько до землі, більше схожі на корів.

Біолог поділився, що спереду череп нігерзавра виглядав не так, як у будь-якого іншого відомого динозавра. Його морда була незвично широкою та квадратною. Нігерзавр, імовірно, ковзав нею по землі, ефективно зрізуючи рослинність. Йому не доводилося кусати рослини, як іншим видам травоядних динозаврів.

Також цікаво те, що зуби нігерзавра були розташовані в прямій лінії по самому краю щелепи, а не глибше всередині морди, як у більшості травоядних тварин. У цього динозавра були сотні крихітних голчастих зубів, складені в кілька рядів. Коли один зуб нігерзавра зношувався від подрібнення рослинності, інший швидко займав його місце. Динозавр міняв один зуб приблизно кожні 14–30 днів. Він сягав близько 9 м завдовжки. Його маса була порівнянна зі сучасним слоном.

«Двигун природи» сповільнюється

■ Софія Бригадир

Нове міжнародне дослідження ставить під сумнів поширене припущення про те, що глобальне потепління автоматично пришвидшує зміни в природних спільнотах.

Виявилось, що за останні десятиліття «оборот» видів у локальних екосистемах не зріс, а навпаки — помітно сповільнився. Роботу виконали науковці з Лондонського університету королеви Марії (Велика Британія). Дослідники проаналізували масштабну базу даних спостережень за біорізноманіттям у морських, прісноводних і наземних екосистемах за останнє століття.

Екологи припустили, що зі зростанням температури види мали б швидше зникати з окремих територій і так само швидко з'являтися на нових, спричиняючи стрімку перебудову спільнот. Проте від 1970-х рр., коли було зафіксовано прискорення глобального потепління, темпи заміни видів у проміжках від одного до п'яти літ системно знижувалися. Така тенденція простежується і серед наземних птахів, і в групах морського дна.

За словами Еммануеля Нванкво, провідного автора дослідження, природа

завичай працює як самовідновлювальний механізм, у якому одні види поступово змінюють інші. Однак нині цей «двигун» утрачає оберти. А Аксель Россберг, співавтор роботи, зазначив, що в окремих випадках рівень плинності знижувався приблизно на третину.

Щоби пояснити цей ефект, науковці звернулися до теорії «множинних атракторів», яку 2017 року запропонував фізик-теоретик Гай Бунін. Вона описує стан екосистем, коли види постійно змінюють один одного завдяки внутрішнім взаємодіям — навіть без зовнішніх кліматичних зрушень.

Водночас автори наголосили, що сповільнення змін не означає стабільності. Навпаки, воно може бути наслідком деградації довкілля та скорочення кількості видів. Коли зменшується кількість потенційних «колонізаторів», екосистеми втрачають здатність швидко оновлюватися.

У КОСТЕЛІ ОБЛАШТУВАЛИ МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕНТР

■ Оріся Шиян

У колишньому костелі с. Демні Стрийського району Львівської області 31 травня відкриють мистецький центр. Відновлювальні роботи провели без капітальних втручань, власними силами із підтримкою меценатів. В оновлену історичну будівлю повернули врятовані в радянський час скарби. Михайло Цихуляк, сільський голова Тростянецької громади, розповів про перебіг робіт, які стартували торік восени.

Ще донедавна костел був безгосподарним. Сільська рада виготовила право власності на землю, технічний паспорт, подала документи для оформлення статусу щойно виявленої пам'ятки. До історичної будівлі підтягнули електрику, інтернет і встановили відеоспостереження.

Там буде одна стала експозиція, також улаштуватимуть тимчасові виставки місцевих скульпторів, львівських художників, організуватимуть вистави, концерти, конференції. Ко-

лишня сакральна споруда стане багатфункціональним мистецьким центром.

Нині приміщення прибирають волонтери — місцева молодь, студенти мистецьких закладів освіти, скульптори, їх підтримує місцевий бізнес. «Усе роблять своїми силами волонтери. Щосуботи проводимо толоку. Зараз зчищають радянський тиньк. Місцями збереглися понищені», — зазначив Цихуляк.

Вікна вціліли, їх лише зашкляли, за спогадами

старожилів, дуже нагадує, як було колись — із кольоровими скельцями, що імітують вітражі. Оригінальні дерев'яні двері реставрували. У будівлі зробили водовідведення, дренаж, почистили водостічні ринви, щоб не було замокання стін. Дах, за словами вїта, не в критичному стані, тож його наразі не ремонтували. Хрест із купола також реставрували, бо на ньому є сліди від куль часів війни. Це ще одне свідчення історії села і храму.

У радянські часи колишній костел був шкільним спортзалом. Щоб урятувати майно костелу, жителі Демні сховали по домівках образи, скульптури, молитовники XIX ст. і навіть сповідальницю, яку багато років зберігали на обійсті місцевого мешканця. Зараз ці речі повертають до костелу, із них сформують сталу експозицію — музей повернутих речей. Для нього виділять одну з трьох кімнат.

Неоготичний костел Матері Божої Ченстоховської звели на початку XX ст. з місцевого вапняку. У Демні є великий кар'єр, звідки досі беруть матеріал скульптори. Демня славиться своєю школою каменярства, а тутешнє кладовище — скансен народної скульптури. Звідси походить відома родина скульпторів Дзиндр.

Соломія Онішечко, місцевий краєзнавець, розказала, що розпис інтер'єру виконав один із військових австрійського війська, яке тут стояло в період Першої світової. На залишках розписів можна помітити дату — 1917 рік. «Місцеві жителі згадують, що стіни костелу були розписані цілком. Зараз над вівтарною частиною проглядається голуб як символ Святого Духа, синій колір стелі й ще кілька залишків розписів», — поділилася вона.

У Демні проживало близько 12–15 польських сімей, які там молилися. Приходили на службу також сироти з Фундації Скарбека зі сусіднього села Закладу. Їх часто супроводжував оркестр, який виступав після служби на подвір'ї перед костелом.

До унії 1646-го

■ Андрій Міцкевич

На території Закарпатського музею ім. Тиводара Легоцького відкрили скульптурну композицію «Ужгородська унія-1646». Захід присвятили 380-й річниці акту церковного об'єднання з Римом закарпатських православних священників.

Композицію розмістили поблизу руйн середньовічної церкви у замку, в якій уклали унію. Автор роботи — скульптор Роман Мурник. «Ужгородська унія-1646» — 82-га за ліком мініскульптура в цьому місті.

«Це бронзовий храм усередині травертинової арки, довкола якого зібралися священники, щоби проголосити об'єднання Церков, унаслідок чого утворено Мукачівсько-Ужгородську гре-

ко-католицьку єпархію», — розповів Федір Шандор, посол України в Угорщині.

Як відомо, 24 квітня 1646-го в каплиці Ужгородського замку 63 священники в присутності латинського єпископа Юрія Якушича урочисто проголосили об'єднання з Католицькою церквою. Велику заслугу в укладенні унії мали найближчі сподвижники мукачівського єпископа Василя Тарасовича василіани Петро Партеній Петрович і Габріель Косовицький. За умовами унії, закарпатські християни зберігали східний обряд і мали право вибору єпископа, якого Рим лише затверджував. Мукачівська греко-католицька єпархія досі існує як автономна, маючи окремий статус від Української греко-католицької церкви. Із 2024 року єпархію очолює о. Теодор Мацапула.

Знайшли підземелля часів Австро-Угорщини

■ Вікторія Ейсмунт

Під час ремонту вул. Незалежності у Стрию комунальники випадково натрапили на вхід у тунель часів Австро-Угорщини, дном якого текла чиста вода.

На мапах міста позначено, що більш ніж 100 років тому там протікала річка Млинівка, через яку річці колись стояв млин, який і дав їй назву. Нині це історична частина міста з австрійською кам'яницею Народного дому.

1920-го тунель продовжили до краю тодішнього міста, де його будівництво й зупинилося.

Для дослідження підземних комунікацій Стрия Михайло Журавчак, заступник міського голови, запросив львівських дигерів, які вперше за кілька десятиків років змогли побачити й описати підземну річку. Тунель збудований із червоної цегли й залягає на глибині близько 1 м під дорогою. Як стверджують дослідники, на ділянці, де протікала річка, вода чиста і не має неприємного запаху.

ТОЙ, ЩО ВИХОВАВ ІДЕОЛОГА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

■ Софія Лазуркевич

Іван Липа був визначним громадсько-політичним діячем, лікарем, письменником, міністром, одним зі співзасновників Братства тарасівців та одеської «Просвіти». Власним коштом збудував лікарню для незаможних українців.

Народився 24 лютого 1865 року в міщанській родині, сім'я жила в кримській Керчі. Батько був відставним солдатом російської армії, а мати походила з козаків, які підтримували Івана Мазепу. Іван навчався у церковнопарафіяльній школі й Олександрівській чоловічій гімназії. Любив українські народні пісні, ходив у народному одязі й шукав книги українською. 1888-го вступив на медичний факультет Харківського університету.

1891 року в Україні створили таємну політичну організацію «Братство тарасівців». Її члени заприсяглися на могилі Тараса Шевченка поширювати його безсмертні ідеї серед українців. Одним зі співзасновників товариства був Іван Липа. «Через увесь день чулась якась невидима присутність між нами генія. Не можна й вимовити, слова задля того дуже слабкі, яке дуже глибоке й вельми незвичайне вражіння лишив по собі на мене той день. Велика й незабутня могила генія

міцно чарівно з'єднала нас любов'ю. Дух же Тарасів був між нами нічим і невидимим свідком нашої присяги, що ніхто з нас не схибне в бік, не покине своєї матері України», — писав він.

Серед активних діячів Братства тарасівців були Валеріан Боржковський, Микола Вороний, Борис Грінченко, Микола Міхновський, Мусій Кононенко. Братчики провадили діяльність серед студентства, молоді та селян. Спершу їхнім центром був Харків, а потім запрацювали філії в різних губерніях.

1893-го Івана Липу заарештували за звинуваченнями у народницькій та проукраїнській діяльності, після чого виключили з університету. Ув'язнили на 13 місяців, а потім ще три роки за його життям пильно стежила поліція.

1896 року Іван поновив навчання на медичному факультеті Казанського університету й отримав диплом лікаря. За фахом працював у Харківській губернії, потім — у Полтав-

ському повіті, а 1902-го переїхав до Одеси. У період епідемії приймав до 80 пацієнтів щодня, пізніше власним коштом збудував лікарню для незаможних.

У житті Івана Липи було два кохання: Марія Булдовська, яка трагічно померла, та Марія Шепель-Шепеленко, яка стала його дружиною. Подружжя виховало сина Юрія, майбутнього ідеолога українського націоналізму, якого закатували на Львівщині.

Після лютневої революції 1917 року Івана Липу обрали від Одеси делегатом до Української Центральної Ради. Цього ж року заснував видавництво «Народний стяг», яке було на той час єдиним українським видавництвом у місті. 1918-го Іван також був українським комісаром Одеси.

Микола Вороний присвятив йому поему «Євшан-зілля». До Івана часто приїздили відомі діячі та письменники, він і сам писав. Наприклад, повість «Острови Самотності», цикл казок «Тринадцять

Іван Липа разом із дружиною Марією

Меморіальна дошка в Одесі

притч». Серед літературних псевдонімів Івана Липи — Петро Шелест та Іван Степовик.

1919 року Іван Липа працював міністром культів Української Народної Республіки (УНР), підтримував автокефалію Церкви та брав участь у розробці

проєкту Конституції УНР. Згодом оселився у Вінниках, передмісті Львова, де продовжував писати та займався лікарською практикою без ліцензії, через що його переслідувала польська поліція. Хворів на рак шлунка й помер 13 листопада 1923-го.

■ Ірина Коваленко

Микола Костомаров свого часу запросив до Кирило-Мефодіївського братства Тараса Шевченка.

Його життя мало багато драматичних поворотів: народжений кріпаком, став професором столичного університету й популярним істориком свого часу, на лекції якого сходилося багато охочих. Ув'язнення

Кріпак свого батька, який став популярним істориком

і заслання зіпсували плани одружитися, та все ж він побрався з нареченою через 28 років.

Микола Костомаров народився поза шлюбом в української кріпачки Тетяни Мельникової та поміщика Івана Костомарова. За законами Російської імперії, дитина успадковувала статус матері, тому хлопчик формально був кріпаком свого батька. Після народження сина Іван одружився з Тетяною та відправив її навчатися до приватного пансіону в Москві. Проте вже через 11 років батько раптово помер, а Микола не зміг успадкувати його майно як народжений поза шлюбом.

Костомаров закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету, де зблизився з гуртком українських романтиків і захопився

фольклором та козацьким минулим України. Після навчання служив юнкером у Кінбурнському драгунському полку в Острогозьку. Саме там натрапив на старі козацькі документи в архіві повітового суду, тож став істориком полку. Додатково збирав етнографічні матеріали на Харківщині.

Перша магістерська дисертація Костомарова про Берестейську церковну унію викликала обурення імперської влади. Роботу заборонили й наказали знищити. Після цього історик написав нову дисертацію — цього разу про народну поезію. Після здобуття ступеня магістра працював у гімназіях Рівного та Києва, згодом його запросили до Київського університету. Викладаючи російську історію, заглибився у вивчення української.

Костомаров став одним із творців першої української таємної політичної організації XIX ст. — Кирило-Мефодіївського братства. Саме він написав його програмний документ — «Книгу буття українського народу».

Після доносу учасників братства заарештували. Костомаров рік провів у Петропавлівській фортеці в Петербурзі, потім його заслали до Саратова під нагляд поліції. Там служив чиновником, написав монографію про Богдана Хмельницького та разом із Данилом Мордовцем видав «Малоросійський літературний збірник» — один із перших українськомовних альманахів у Російській імперії.

Після звільнення з-під поліцейського нагляду очолив кафедру російської історії Петербурзького

університету. Сучасники згадували, що його лекції завершувалися оваціями. Разом із Пантелеймоном Кулішем і Василем Білозерським створив петербурзьку українську «Громаду» та долучився до видання часопису «Основа».

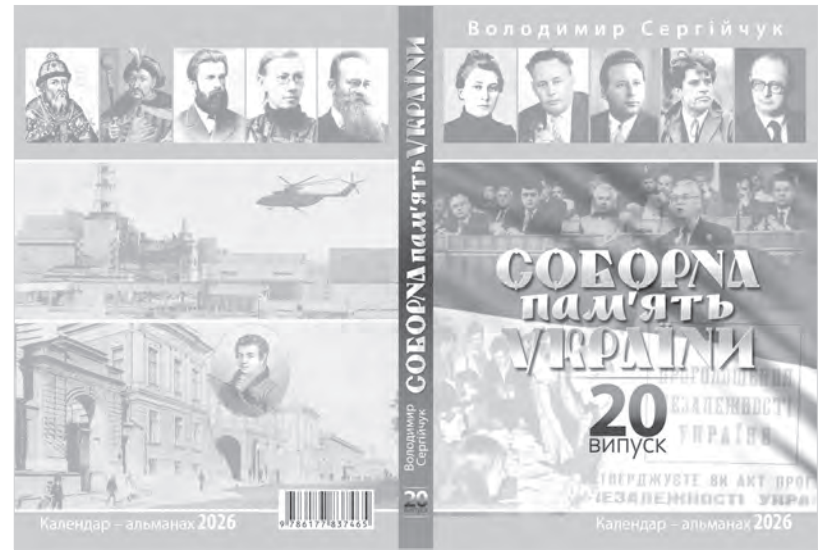
У праці «Дві руські народності» Костомаров обґрунтовував окремішність українського та російського народів — їхнього характеру, історії та політичної культури. Він став одним із перших істориків, які розглядали історію України не як частину російської, а як окремий історичний процес.

Костомаров володів грецькою, латинською, французькою, німецькою, польською, чеською та сербсько-хорватською мовами. Свої художні твори й поезію публікував під псевдонімом Ієремія Галка.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—21

Подано текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

БЕРЕЗЕНЬ

80 років тому (1946) народився Олександр Галуненко, український льотчик-випробувач, Герой України.

2 БЕРЕЗНЯ

105 років тому (1921) для здійснення агітаційно-пропагандистської діяльності серед українських емігрантів у європейських країнах у Берліні створено Групу комуністів України.

3 БЕРЕЗНЯ

215 років тому (1811) у Підгірках (тепер — у складі Калуша Івано-Франківської обл.) народився Антін Могильницький, український поет-романтик. Помер 13 серпня 1873 року в Яблунецьці (нині — Івано-Франківська обл.).

165 років тому (1861) у Петербурзі Олександром ІІ був підписаний маніфест і «Загальне положення про селян, звільнених з кріпацтва».

160 років тому (1866) у Києві було засновано публічну бібліотеку. Тепер — Національна парламентська бібліотека України.

4 БЕРЕЗНЯ

40 років тому (1986) помер Олександр Поваренних, український і російський мінералог та кристалограф, академік АН УРСР. Розробив основи кристалохімічної теорії твердості, пружності, інфрачервоних спектрів та інших властивостей мінералів. Запропонував кристалохімічну класифікацію мінералів. Народився 3 лютого 1915 року в Петрограді.

5 БЕРЕЗНЯ

115 років тому (1911) на Лемківщині народився Михайло Черешньовський, видатний український скульптор. Помер 20 липня 1997 року.

6 БЕРЕЗНЯ

155 років тому (1871) помер Василь Черняєв, український ботанік. Досліджував флору України. Заклав основи мікології. Народився у Калитві (Воронезька губ.) 2 квітня 1794 року.

120 років тому (1906) у Миргороді народився Іван Скляр, український бандурист і композитор. З 1944 — концертмейстер групи бандуристів (з 1950 р. — керівник оркестрової

групи) Українського народного хору ім. Г. Верьовки. Керував самодіяльними ансамблями бандуристів. Працював над удосконаленням бандури та інших українських народних інструментів, за це його називали «українським Страдіваріусом». Автор книги «Київсько-харківська бандура» (К., 1971). Помер 26 жовтня 1970 року в Києві.

95 років тому (1931) у Градизьку на Полтавщині народився Олександр Білаш, видатний композитор сучасності. Помер 6 травня 2003 року.

75 років тому (1951) у Мужені (Франція) помер Володимир Винниченко, український письменник-драматург, публіцист, громадсько-політичний діяч. У 1917—1918 — перший голова Генерального секретаріату і голова Ради Міністрів УНР, заступник голови Центральної Ради, в 1918—1919 — голова Директорії УНР. Народився 7 серпня 1880 року у Веселому Куті (нині — Кіровоградська обл.).

40 років тому (1986) помер видатний конструктор в галузі танкового дизелебудування, двічі герой соціалістичної праці Іван Трашутін. Народився в Горлівці на Донеччині 18 січня 1901 року.

7 БЕРЕЗНЯ

170 років тому (1856) народився Порфирій Мартинович, український художник, фольклорист, етнограф. Помер 15 грудня 1933 р.

120 років тому (1906) народився Леонід Прядкін, український кінооператор, з 1940 працював на Київській студії науково-популярних фільмів, де зняв фільми: «Мова тварин» (1967), «Сім кроків за горизонт» (1968), «Чи думають тварини» (1970), «Добрий і злий» (1976), «Пригоди капітана Врунгеля» (1976—1977). Помер 27 грудня 1986 року.

8 БЕРЕЗНЯ

100 років тому (1926) у Харкові народився Сталь Покровський, видатний організатор гірничої справи, зокрема, в галузі видобутку урану. Помер 2 березня 1997 року.

80 років тому (1946) у Львові розпочався організований більшовицькими спецслужбами так званий Львівський собор Української греко-католицької церкви, на якому вона була ліквідована.

9 БЕРЕЗНЯ

215 років тому (1811) у Пушкарівці, що в нинішній Сумській області, народився Олексій Савич, найвизначніший український астроном. Помер 27 серпня 1883 року.

140 років тому (1886) народився Георгій Нарбут, український графік. Перші твори з'явилися з часів навчання у Глухівській гімназії, експоновані 1904. 3

1906 до 1917 живе та працює у Петербурзі, з 1917 — у Києві. У творчому доробку — герб УНР, оформлення книжок «Три байки Крилова» (1913). «Малоросійський гербовник» Г. Лукомського, В. Модзалевського, «Герби гетьманів Малоросії» С. Тройницького, «Давня архітектура Галичини», «Старовинні садиби Харківської губернії» Г. Лукомського (1913—14), «Українська абетка» (1917), «Енеїда» І. Котляревського (1919) та ін. Помер 23 травня 1920 року в Києві.

105 років тому (1921) у Горяїстівці, що нині в Охтирському районі Сумської області, народився Олексій Берест, безпосередній учасник підняття Прапора Перемоги над рейхстагом у 1945 році, Герой України (посмертно). Загинув 4 листопада 1970 року.

10 БЕРЕЗНЯ

165 років тому (1861) у Петербурзі помер Тарас Шевченко, український поет, прозаїк, драматург, художник, громадсько-політичний діяч. Народився 9 березня 1914 року в Моринцях (тепер — Черкаська обл.).

11 БЕРЕЗНЯ

210 років тому (1816) в Ісківцях (тепер — Полтавська обл.) народився Олександр Афанасьєв-Чужбинський (спр. прізви. — Афанасьєв), український і російський письменник, етнограф, історик, мовознавець. Друкувався в «Украинском альманасі», «Современнике», «Основа».

На основі експедиційного вивчення звичаїв та обрядів українського народу опублікував двотомну етнографічну працю «Поездка в Южную Русь» (1861—1863): «Очерки Днепра» і «Очерки Днестра». Уклав «Словарь малоруського наречія» (1855). Помер 18 вересня 1875 року в Петербурзі.

12 БЕРЕЗНЯ

145 років тому (1881) народився Валентин Трутенко, український військовий діяч, генерал-хорунжий. Після поразки визвольних змагань емігрував до Німеччини, приєднався до угруповання гетьмана Скоропадського, обирався отаманом Українського Вільного козацтва, був військовим аташе гетьманського екзильного уряду у Німеччині. Помер 30 січня 1953 року в Сант'яго (Чилі).

125 років тому (1901) народився Дмитро Ангельський, український живописець і графік. Помер у 1937 році.

13 БЕРЕЗНЯ

160 років тому (1866) народився Олександр Саліковський, український громадсько-політичний і державний діяч, журналіст. Помер у Варшаві 1925 року.

14 БЕРЕЗНЯ

310 років тому (1716) народився Олексій Антропов, живописець, автор сюжетів «Успіння Богоматері», «Тайна вечеря», розписів Царських врат Андріївської церкви у Києві (1752—55). Помер 23 червня 1776 року.

135 років тому (1891) народився Амвросій Бучма, український актор, режисер, педагог, народний артист СРСР. Помер 28 лютого 1973 року.

15 БЕРЕЗНЯ

105 років тому (1921) у Варшаві створено Українську студентську громаду на чолі з членом Центральної Ради Тимошем Олесюком.

16 БЕРЕЗНЯ

170 років тому (1856) на Полтавщині народився Олександр Кованько, організатор виробництва аеростатів у Російській імперії. Помер 20 квітня 1919 року.

170 років тому (1856) народився Адріан Прахов, мистецтвознавець, археолог, художник, критик. Дослідник історії мистецтва Єгипту, Греції, Київської Русі, церковної архітектури Волині, автор однієї з перших публікацій про мистецьку спадщину Тараса Шевченка. Відкривач фресок XII ст. у Кирилівській церкві в Києві. Керівник будівництва і внутрішніх опоряджувальних робіт у Володимирському соборі в Києві (1885—96). Помер 14 травня 1916 року в Ялті.

150 років тому (1876) народився Микола Бурачек, український живописець, художник театру, заслуж. діяч мистецтв УРСР. Учень Краківської академії красних мистецтв. Один із засновників Української академії мистецтв. Помер 12 серпня 1942 року.

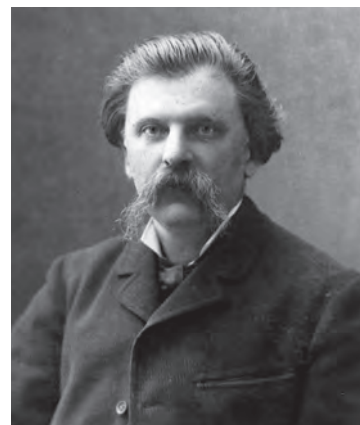
130 років тому (1896) у Ворошилівці (тепер — Вінницька обл.) помер Петро Ніщинський (псевдо — Петро Байда), поет, перекладач, композитор, педагог. Автор романсів «Порада», «Недуга», перших україномовних перекладів «Антигони» Софокла (1883), «Одіссеї» (1889, 1892) та «Іліади» Гомера (незакінчений). Переклав грецькою мовою «Слово о полку Ігоревім». Записував і обробляв народні пісні. Народився 21 вересня 1832 року в Неменці (тепер — Вінницька обл.).

17 БЕРЕЗНЯ

170 років (1856) народився Михайло Врубель, живописець, архітектор, скульптор, кераміст, чия творчість пов'язана з Києвом. Розписував Кирилівську церкву (настінні розписи, ікони) та Володимирський собор (орнаменти у бічних нефах). Помер 14 квітня 1910 року в Петербурзі.

150 років тому (1876) народився Вадим Щербаківський, український мистецтвознавець, етнограф та археолог. Навчався у Київському, Петербурзькому та Московському університетах. Помер 18 вересня 1957 року в Лондоні.

18 БЕРЕЗНЯ

115 років тому (1911) у Києві помер Павло Житецький, філолог, педагог, громадський діяч, член-кореспондент Петербурзької АН (1898), член НТШ у Львові (1903). Започаткував і розвинув новий напрям українського мовознавства — історію української літературної мови. Народився 4 січня 1837 року в Кременчуці (тепер — Полтавська обл.).

105 років тому (1921) укладено Ризький мирний договір між РРФСР і II Річчю Посполитою, за яким до складу Польщі прилучилися такі українські етнічні землі, як Західна Волинь, Галичина, Берестейщина, Холмщина, Лемківщина, Надсяння і Підляшшя.

10 років тому (2016) помер Лесь Танюк (Леонід Степанович Танюк), український письменник, режисер, політик. Народився 8 липня 1938 року.

19 БЕРЕЗНЯ

75 років тому (1951) помер Дмитро Дорошенко, громадський і державний діяч, історик, публіцист, один із засновників і товариш голови Центральної Ради. Народився 8 квітня 1882 року.

20 БЕРЕЗНЯ

120 років тому (1906) у Полтаві народився Марк Бельговський, український генетик. Одним з перших застосував математичне моделювання хромосомних перебудов. Помер 15 квітня 1959 року.

105 років тому (1921) помер автор історичних повістей Андріан Кашченко. Народився 19 вересня 1858 року на хуторі Веселий Лукашівської волості Олександрівського повіту Катеринославської губернії (нині — Вольнянський район Запорізької області).

95 років тому (1931) президія Далекосхідного крайвиконкому ухвалила рішення про практичне здійснення українізації радянського, господарського, кооперативного апарату й політосвітніх закладів.

25 років тому (2001) помер відомий український фізик Борис Лазарєв. Народився 16 серпня 1906 року в Миропіллі, що на Сумщині.

21 БЕРЕЗНЯ

190 років тому (1836) народився Василь Гнилосиров (Гнилосир), український педагог, журналіст, письменник. Помер у Каневі 3 листопада 1901 року.

22 БЕРЕЗНЯ

170 років тому (1856) в Іванівці поблизу Катеринослава народився Дмитро Коновалов, один з основоположників вчення про розчини. Помер 6 січня 1929 року.

*Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері*

У Грузії обрали нового патріарха

Патріарх Шіо

■ Ірина Коляда

Члени Священного синоду Грузинської православної церкви (ГПЦ) на закритих зборах представників епархій обрали патріархом Грузії Шіо (Елізбара Муджирі), місцєблюстителя патріаршого престолу. Йому 57 років. Тепер носитиме ім'я Шіо III. За це проголосували 22 члени Священного синоду із 39.

До постригу в ченці 1993-го Шіо навчався у Тбіліській консерваторії. 1999 року закінчив Батумську духовну семінарію, потім продовжив богословську освіту в Московській духовній академії та Православному Свято-Тихонівському гуманітарному університеті, який закінчив 2005-го. 2003 року був обраний єпископом, 2010 року зведений у сан митрополита. 2017-го указом католикоса-патріарха Ілії II митрополита Шіо призначили місцєблюстителем патріаршого престолу.

Новообраного главу ГПЦ привітав митрополит Київський і всієї України

Епіфаній. Очільник Православної церкви України (ПЦУ) наголосив на високій відповідальності, що лягає на плечі патріарха, та побажав йому мудрости у служінні грузинському народу. «Він приймає служіння після багаторічного внеску свого попередника блаженної пам'яті католикоса-патріарха Ілії II, життя і праця якого стали прикладом вірності Христові й духовної опіки над своїм народом», — зазначив Блаженніший Епіфаній. Патріарх Ілія II очолював Грузинську церкву майже 49 років. Митрополит Епіфаній висловив сподівання, що за керівництва патріарха Шіо сестринська Церква продовжуватиме шлях миру, любови й істини.

Проте новобраний патріарх відомий жорсткою антизахідною риторикою та критикою «ліберальних ідеологій», що, на думку аналітиків, зближує його з позицією Російської православної церкви (РПЦ). Крім того, Шіо не підтримав надання томосу про автокефалію ПЦУ. Тож не дивно, що делегація Української православної церкви (УПЦ) Московського патріархату (МП) одразу ж вирушила до Тбілісі. З благословення митрополита Онуфрія делегацію очолив митрополит Тернопільський і Кременецький Сергій. Представники УПЦ МП помолитися у Свято-Троїцькому соборі у Тбілісі за вечірнім богослужінням, яке очолив Шіо III.

ПРОЩА З НАГОДИ КОРОНАЦІЇ ІКОНИ ЯРОСЛАВСЬКОЇ БОГОРОДИЦІ

■ Юстина Зарваниця

У Ярославі (Польща) відбулася проща вірних Української греко-католицької церкви (УГКЦ) до чудотворної ікони Пресвятої Богородиці «Милосердя Двері». Цього року паломництво приурочили до 30-річчя коронації Ярославської Богородиці та створення Перемишльсько-Варшавської митрополії УГКЦ.

На щорічну прощу до чудотворної ікони Пресвятої Богородиці зібралися єпископи з України та Польщі, духовенство й вірні. Архієрейську Божественну літургію у храмі Преображення Господнього очолив Святослав (Шевчук), глава УГКЦ. Він звернув увагу на значення чудотворної ікони Ярославської Богородиці «Милосердя Двері», яка впродовж століть залишається місцем молитви, чудес і зцілень. А також згадав історію коронації ікони папськими коронами 30 літ тому та працю о. Богдана Праха, який досліджував ватиканські архіви, збираючи документи про дива, пов'язані з образом. Окремо Блаженніший Святослав пригадав події 2015-го, коли чудотворну ікону привезли до Рима на відкриття Надзвичайного ювілею Божого Милосердя

у Вселенській Церкві. «Східна християнська традиція має тисячолітню історію відкритих дверей Божого Милосердя. І для нас це не якісь матеріальні двері, які закриті на ключ, а потім відкриваються. Тими дверима є особа — особа Матері Божої», — заявив глава УГКЦ.

Він відзначив, що папський проповідник кардинал Раньєро Канталамесса розповів про Ярославську ікону папі Франциску, після чого прийняли рішення привезти образ до Ватикану: «Ця ікона за лічені години кортежем виїхала до Рима і була присутня на площі Святого Петра, коли папа Франциск відкривав Надзвичайний ювілей Божого Милосердя у Вселенській церкві».

Звертаючись до сучасних подій в Україні, Блаженніший підкреслив, що українці сьогодні особливо

потребують Божого милосердя і відчуття Божої присутності. «Ми сьогодні як паломники прибули з проханням про милосердя. Сьогодні я привіз із Києва крик, плач матерів, старших людей, дітей», — сказав Святослав про масований повітряний удар по Україні 13 травня.

Також він подякував Богові за 30 років служіння Перемишльсько-Варшавської митрополії, яка стала місцем підтримки для українців у Польщі, зокрема для тих, хто був змушений покинути рідний дім через війну. «Доля емігранта, вигнанця ніколи не є легкою. Але сьогодні усім: і тій українській громаді, яка століттями живе тут, на цій землі, і тим, хто нині шукає порятунку в гостинній Польщі, — наша митрополія гостинно відчиняє двері», — зазначив Блаженніший.

Рашисти пошкодили релігійну споруду

■ Дзвінка Сагайдак

Під час нещодавньої російської атаки на Дніпро були пошкоджені житлові будинки, релігійна споруда й автомобілі. Двоє людей загинуло, ще п'ятеро зазнало поранень.

Крім того, російські війська завдали удару по Сурсько-Литовській громаді Дніпровського району. Постраждала 76-річна жінка, її ушпиталили у стані середньої тяжкості. Пошкоджені приватний будинок, зруйнована літня кухня.

Протидія РПЦ у Польщі

■ Софія Калина

Мар'яна Беца, заступник міністра закордонних справ України, спільно з дипломатами посольства провела в Польщі зустріч із представниками місцевої української громади, присвячену питанням правового захисту, соціальної підтримки та культурної деколонізації.

Окремим стратегічним блоком зустрічі стала протидія російським гібридним впливам. Учасники обговорили виклики, пов'язані з діяльністю РПЦ і поширенням дезінформації, наголосивши на необхідності створення альтернативних українських духовних, культурних і громадських просторів за кордоном.

Торкнулися і питання розвитку української освіти в Польщі, підтримки освітніх ініціатив та забезпечення доступу українських дітей до навчання рідною мовою, а також теми збереження української культури й національної ідентичності, реалізації культурних проектів, підтримки українських культурних організацій за кор-

доном, консолідації зусиль держави й громади задля посилення українського голосу у світі. Посольство висловило вдячність українській громаді в Польщі за відкритий діалог, конструктивні пропозиції та активну позицію в підтримці України.

Мар'яна Беца

доном, консолідації зусиль держави й громади задля посилення українського голосу у світі. Посольство висловило вдячність українській громаді в Польщі за відкритий діалог, конструктивні пропозиції та активну позицію в підтримці України.

ЩО ПРИХОВУЄ МАГІСТРАТ У БІБРЦІ

■ Оріся Шиян

У давніх містах історія часто ховається буквально за стінами старих будівель. У Бібрці одну з таких знахідок виявили під шарами тиньку. Кілька років тому під час дослідження старої будівлі, де нині працює міська рада, реставратори натрапили на загадковий стінопис із двома аптекарями.

Та головною цінністю цього місця є сама будівля. Як розповіла Оксана Довгаль, заступник міського голови, у XVIII ст. там стояли дві окремі кам'яниці. На першому поверсі однієї працювала аптека, а на другому було казино. Саме в приміщенні колишньої аптеки 2020-го реставратори натрапили на давню фреску. Під пізнішими нашаруваннями тиньку виявили настінний розпис із двома чоловічими постатями. Один із них розтирає лікарське зілля у ступці, другий тримає книгу або рецепт. Реставратор Ірина Гірна, яка досліджувала знахідку, припустила, що фреска може походити ще з кінця XVII ст., тобто бути старшою за саму будівлю в її теперішньому вигляді.

Найімовірніше, на стіні зображені святі безсрібники Кузьма і Дем'ян — брати-близнюки, яких у християнській традиції вважають покровителя-

ми лікарів і фармацевтів. Незвичності композиції додають символічні деталі: поруч видно півня, а внизу — триголового змія, що обвиває постаті.

Анатолій Гурін, краєзнавець і дослідник історії аптекарства, установив, що в 1820—1830-х рр. у Бібрці діяла філія аптеки з Рогатина. Офіційний дозвіл на відкриття повноцінної аптеки в місті Галицьке намісництво видало 1843-го.

У другій половині XIX ст. аптекою володів Владислав Медліцький — один із відомих фармацевтів свого часу й активний учасник Галицького аптекарського товариства. Саме з ним, імовірно, пов'язаний старовинний аптечний годинник, що досі видніється на будівлі: характерні корки на стрілках указують, що його встановили саме для аптеки.

На старих світлинах 1930-х рр. над входом до будинку можна розгледіти

знак, схожий на чорного орла. Історики вважають, що саме тут діяла аптека «Під чорним орлом» — однієї з найвідоміших аптечних мереж тогочасної Галичини.

Після смерті Медліцького аптеку орендували різні фармацевти. Серед них — Зиґмунт Гоґеля, який займався не лише ліками, а й косметикою. Його «Знаменита пудра» свого часу мала попит у всій Галичині. З 1913-го власницею аптеки стала Доміцеля Дунін-Вонсович, представниця старовинного шляхетського роду. Її брат Мечислав Дунін був знаним хіміком, редактором фахового часопису та викладачем Львівського університету. Імовірно, саме Доміцеля 1916 року перенесла аптеку до іншого приміщення в Бібрці — навпроти будинку товариства «Сокіл». Друга світова війна трагічно обірвала цю історію. Доміцеля й один з орендарів, Ашкеназі, загинули.

Сучасна міська рада

Аптечна експозиція в міськраді

Фреска XVIII ст.

■ Ірина Коваленко

Австрійська влада закривала багато монастирів, які не давали соціальної користі. Будівлі пристосовували під інші функції. Проте одна з найнезвичніших ролей випала жіночому монастирю Святої Бриґіди в центрі Львова. Там досі працює міський слідчий ізолятор (СІЗО).

Черниці бригідки з'явилися у Львові 1613 року, засновницею і першою настоятелькою їхнього монастиря стала шляхтянка Анна Порадовська. Там перебували 11—20 монахинь, а також п'ять-шість учениць, головно дівчата зі шляхетних родин. Перший монастир був дерев'яним, лише 1734-го звели мурований. Молилися жінки в костелі Св. Петра в оковах, де був бароковий вівтар.

Із приходом Австрійської монархії більшість монастирів у Львові ліквідували. За наказом цесаря Йосифа II після його приїзду до Львова 1783 року, в будівлі монастиря Святої Бриґіди влаштували в'язницю. Так

Монастир, що став в'язницею

Костел монастиря бригідок, 1913 р.

жіночий монастир став чоловічою тюрмою, колишні келії — камерами, а костел — в'язничною каплицею.

1840-го в'язницю перебували й значно розширили, добудувавши крило на вул. Городоцькій. Там могли розмістити 1080—1290 в'язнів. Більшість камер були багатомісними, одиночних було лише вісім — чотири «світлі» (з вікном) і чотири темні. До кінця XIX ст. кількість в'язнів збільшилася до 1,5 тис. Тіснота й неналежні умови утримання спричинили багато недуг. Універсальним методом лікування тюремний лікар уважав чистоту й особисту гігієну. Дійшло до того, що 1902 року в'язні вчинили

бунт, вимагаючи пом'якшити режим утримання, і таки домоглися певних змін.

У XX ст. до в'язниці стали саджати політичних в'язнів. Утримували багатьох комуністів і націоналістів. 1925-го розстріляли комсомольця Нафталі Ботвіна, який убив агента поліції. 1932-го повісили двох членів Організації українських націоналістів (ОУН) — Василя Біласа та Дмитра Данилишина, затриманих після невдалого нападу на пошту в Городку. Стратили бойовика Української військової організації Іларія Кука, старшого брата останнього командувача Української повстанської армії Василя Кука. У цій

Новий корпус на вул. Городоцькій

львівській тюрмі відбували покарання Степан Бандера, Андрій Мельник, Ярослав Стецько, який був тюремним старостою для українців. 1936 року, під час похорону безробітного українця Козака, у Львові відбулися масові заворушення і сутички з поліцією. Ідучи на Янівський цвинтар, демонстранти спробували штурмувати в'язницю, але поліція відбила напад.

Після вересня 1939-го Бригідки стали в'язницею № 4. Там знову вбивали українських діячів. У червні 1941 року за наказом з Москви там узялися розстрілювати політв'язнів. 24 червня тюремна варта

почула стрілянину в місті й вирішила, що до Львова зайшли німці. Тюремники розбіглися і підпалили будівлю тюрми. Втікати бранцям допомагали боївки ОУН. Проте варта швидко зорієнтувалася і повернулася, а з вул. Городоцької підійшла військова колона «червоних», тож в'язнів загнали на подвір'я гранатами та вогнем.

Коли німці справді зайшли до Львова, то застали жахливу картину масових убивств у тюрмах, закатованих й понівечених тіл. Варварські злочини більшовиків документували західні кореспонденти. Нацисти не використовували пошкоджену пожежею будівлю. 1944-го діяльність тюрми відновили радянські окупанти. Там страчували людей і в повоєнні роки: засуджених убивали в підвальному приміщенні пострілом у потилицю з малокаліберної рушниці. Нині в історичній будівлі функціонує СІЗО № 15. Його планують перенести з центру міста. А вулиця, яка колись називалася Карною, тепер носить ім'я Дмитра Данилишина.

КОРОТКО

Теніс

Даяна Ястремська, № 52 у рейтингу WTA, завершила турнір WTA 125, що відбувся в Пармі (Італія), на переможній ноті. У фіналі вона протистояла чеській тенісистці Барборі Крейчиковій (№ 53). Перемога дісталася українці за підсумками двох сетів, що закінчилися з однаковим рахунком — 6:3, 6:3. Протистояння на корті тривало годину 26 хвилин. За проведений на корті у фіналі час Даяна подала п'ять ейсів, припустилася двох подвійних помилок і змогла зреалізувати три з дев'яти брейк-пойнтів. А Еліна Світоліна стала чемпіонкою турніру WTA 1000 в Римі. Перша ракетка України переграла Коко Гофф і взяла свій 20-й титул на рівні WTA, піднявшись на восьмому сходінку світового рейтингу.

Армрестлінг

Іван Дзяйло здобув золоту медаль на ЧЄ з армрестлінгу. Він став переможцем у змаганнях на ліву руку серед юніорів. До турніру спортсмена готував тренер Ігор Іваницький. Чемпіон навчається у десятому класі Красненського закладу освіти № 1 на Львівщині.

Карате

У грецькому місті Трикалі відбувся 9-й ЧЄ з кіокушинкай карате WKB, який зібрав спортсменів із 19 країн. Представники України виступили успішно й вибороли 11 медалей — три золоті, три срібні та п'ять бронзових.

ММА

Ярослав Амосов здобув перемогу на турнірі UFC. Він переміг іспанця Хоеля Альвареса. У першому раунді домінував у боротьбі, у другому замкнув «трикутник» і «задушив» суперника. Винагорода за цей виступ становила 100 тис. USD.

■ Роман Журба

Після того як Міжнародний олімпійський комітет (МОК) зняв санкції зі спортсменів з Російської Федерації (РФ) і Республіки Білорусь (РБ), інші спортивні організації кинулися і собі послаблювати запобіжні заходи для країн-агресорів.

Зокрема, Всесвітня боксерська організація (WBO) зняла всі обмеження на виступ білоруських спортсменів на змаганнях під своїм прапором. За словами Тома Ділена, генерального секретаря WBO, рішення виконкому організації було одноголосним. Таким чином, білоруські боксери зможуть брати участь у міжнародних змаганнях із національною символікою без будь-яких обмежень. Таке рішення ухвалили згідно з рекомендаціями МОК. Проте не всі міжнародні федерації дослухалися до рекомендації МОК. При-

Том Ділен

САНКЦІЇ ПАДАЮТЬ

міром, їх відхилила World Athletics. Міжнародний союз п'ятиборства також скасував усі обмеження

для білоруських спортсменів. Спортсмени й команди з РБ тепер уже можуть вільно представляти свою країну на змаганнях UIPM. Раніше вони змагалися як індивідуальні нейтральні спортсмени. Та МОК рекомендував звільнити білоруських спортсменів і команди від усіх обмежень у світовому спорті. Однак статус індивідуальних нейтральних спортсменів для російських осіб залишається чинним.

Зате Міжнародна федерація боротьби (UWW) зняла з РФ і РБ усі санкції без винятку та відновила їхніх спортсменів у правах. Їм дозволено виступати зі своїм прапором і гімном, а також скасовано обмеження на участь команд у міжнародних змаганнях.

Своєю чергою Міжнародна федерація муай-тай допустила росіян до турнірів під державним прапором. Заборона на національну символіку тривала з березня 2022 року, хоча спортсменів і допускали до змагань у «нейтральному» статусі.

■ Андрій Підкуймуха

Україна виборола чотири нагороди чемпіонату Європи (ЧЄ) з кульової стрільби в Осієку (Хорватія). Ігор Соловей посів друге місце у стрільбі на 50 м із довільного пістолета, здобувши срібну медаль із результатом 554 бали.

Від першого місця, яке посів представник Латвії Емілс Васерманіс, українця відділили три бали. Найкращий результат у цій вправі

Медалі на ЧЄ-2026 із кульової стрільби

українці продемонстрували в командному заліку. Показники Ігоря Соловоя, Віктора Банькіна й Олега Омельчука дозволили чоловічій збірній України посісти перше місце в рейтингу із загальною сумою 1657 балів. У боротьбі за золото «синьо-жовті» змогли випередити Хорватію та Латвію.

Ще дві нагороди завоювали українські юніори в аналогічній дисципліні. Максим Камінський став бронзовим призером в осо-

бистій першості, набравши 545 балів, а в командному заліку юніорська збірна у складі Максима Камінського, Максима Гімона й Івана Мартинюка з результатом 1619 балів виборола золоті нагороди.

Дві золоті нагороди отримав львівський стрілець Володимир Пастернак. В особистих змаганнях він переміг з результатом 571 бал. Ще одне золото він дістав у командних змаганнях разом із Павлом

Коростильовим і Максимом Городинцем із Полтави. Українська команда набрала 1700 балів, випередивши збірні Франції та Естонії. Срібну медаль у командному турнірі здобули Олена Костевич, Анастасія Німець та Юлія Коростильова. Українці настріляли 1650 балів і поступилися лише команді Угорщини. Бронзову нагороду в особистих змаганнях виграв Павло Коростильов із результатом 569 балів.

Перше срібло ЧС із шашок-100

■ Марко Стріха

У французькому місті Сен-Дульшарі провели командний чемпіонат світу (ЧС) із шашок-100.

За підсумками змагань у чоловічому розіграші збірна України у складі Юрія Анікеєва, Матвія Колесникова, Юрія Бобкова, Івана Антоненка та Василя Пікняра стала срібним призером. Упродовж турніру українці не програли жодної особистої партії. В одній з ігор, проти Камеруну, «синьо-жовті» єдині виграли матч із максимальним рахунком цьогорічного розіграшу турніру (6:0).

Юрій Анікеєв

Зрештою українці отримали срібні нагороди. Від переможців — чоловічої команди Латвії — Україна відстала на три бали. Подіум довершили французи, попри рівну кількість очок із поляками. Зазначимо, що нинішнє срібло — найкращий в історії результат на цьому турнірі для «синьо-жовтих». 2000-го та 1992 року Україна зупинялася за крок до медалі, посівши четверте місце.

NAVI стали чемпіонами IEM Atlanta

■ Іван Заторський

У Джорджії відбувся фінал престижного турніру з Counter-Strike 2 — IEM Atlanta 2026, у якому між собою зустрілися українська організація Natus Vincere та GamerLegion. Перемогу з рахунком 3:0 святкували «Народженні перемогати».

NaVi впевнено перемогли на першій мапі Mirage, не залишивши суперникам жодного шансу, водночас на другій (Anubis) виникли вже певні проблеми, але й там удалося взяти гору. Потім був Nuke, перша половина якого завершилася 6:6.

Опісля українська команда взяла пістолетний раунд, але надалі посипалася, дозволивши суперникам узяти три раунди поспіль та вийти впевнено вперед. Здавалося, що справа пах-

не четвертою мапою, але NaVi зібралися зі силами й перевернули все догори цапки, завернувши гру в овертайм, де змогли виграти протистояння, ставши чемпіонами турніру.

ЯК УБЕРЕГТИСЯ ВІД УСКЛАДНЕНЬ ГІПЕРТОНІЇ

Ольга Шкода

■ Олена Чернюк

Від гіпертонії люди не помирають миттєво — вона роками може жити в організмі майже непомітно. Але саме підвищений тиск залишається однією з головних причин передчасної смерті, адже часто призводить до інфарктів, інсультів, ураження серця, мозку та нирок. Чому гіпертонію часто виявляють уже після ускладнень і на які сигнали організму варто реагувати одразу, розповіла сімейна лікарка Ольга Шкода.

Недарма ж артеріальну гіпертензію називають тихим убивцею, адже людина може почуватися цілком нормально, поки організм поступово виснажується зсередини. Часто про проблему дізнаються вже після гіпертонічного кризу або серйозних ускладнень.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), близько 40 % людей навіть не підозрюють, що мають підвищений артеріальний тиск. «Це хронічне захворювання, за якого артеріальний тиск постійно підвищений. Нормою вважають показники приблизно 120/80 мм рт. ст. Якщо тиск регулярно пе-

ревищує 140/90 — це вже може свідчити про артеріальну гіпертензію», — пояснила лікарка.

За її словами, за підвищеного тиску серце працює з більшим навантаженням, а судини постійно перебувають у напруженні. Згодом це може призвести до інфаркту, інсульту, серцевої недостатності, ураження нирок і навіть втрати зору.

Найбільшою небезпечкою гіпертонії є те, що вона часто протікає без симптомів. На ранніх стадіях людина часто не відчуває жодних змін у самопочутті. А втім, іноді організм усе ж подає сигнали. Серед найпоширеніших симптомів: головний біль, особливо у потилиці; запаморочення; шум у вухах; «мушки» перед очима; пришвидшене серцебиття; слабкість і швидка втома; задишка; порушення сну. «Буває і так, що людина дізнається про гіпертонію вже після інфаркту чи інсульту. Саме тому так важливо регулярно контролювати тиск, навіть якщо нічого не турбує», — наголосила медик.

Попри багаторічні дослідження, єдиної причини розвитку гіпертонічної хвороби медики не називають. Водночас існує низка факторів, які значно підвищують ризик розвитку захворювання. За словами д-ра Шкоди, розвиток гіпертонії часто спричиняють одразу кілька факторів. Серед них — спадковість, постійний стрес і психоемоційне перенапруження, захворювання нирок, неправильне харчування та надлишок масної їжі. Впливають також зайва вага, цукровий діабет, порушення роботи щитоподібної залози, куріння, зловживання алкоголем

і малорухливий спосіб життя. Окремо лікарі звертають увагу й на атеросклероз судин, який теж може провокувати підвищення артеріального тиску. Частину цих факторів можна контролювати. Саме зміна способу життя, своєчасне обстеження та регулярний контроль тиску допомагають виявити хворобу на ранніх стадіях і стримати її розвиток.

Ще кілька років тому підвищений тиск переважно асоціювали зі старшим віком. Однак тепер гіпертонію все частіше виявляють і в молодих людей. «У молодому віці підвищений тиск часто пов'язаний зі стресом, недосипанням, малорухливим способом життя, курінням, ожирінням та надмірним вживанням енергетиків», — відмітила лікарка. За її словами, молоді люди нерідко ігнорують перші симптоми, бо вважають себе «занадто молодими» для серцево-судинних захворювань.

Та після 40 років ризик розвитку гіпертонії суттєво зростає. До факторів ризику додаються хронічний стрес, надмірна вага, цукровий діабет, підвищений холестерин і спадковість. У старшому віці ситуація ускладнюється ще й тим, що судини стають менш еластичними. Через це тиск підвищується частіше, а ризик інсультів, інфарктів і серцевої недостатності значно зростає.

Є симптоми, які можуть свідчити про небезпечний стан, тому зволікати з візитом до лікаря або викликом «швидкої»

у таких випадках не можна. Небезпечними сигналами є різке підвищення артеріального тиску, сильний головний біль, відчуття стискання в грудях. Насторожити мають раптові порушення мовлення, слабкість чи оніміння руки або ноги, проблеми із зором, виражена задишка, непритомність або судоми.

Профілактика гіпертонії — це насамперед щоденні звички, які поступово формують здоров'я серця і судин. Навіть незначні зміни способу життя вже дають результат.

Профілактика гіпертонії починається з базових, але дуже важливих речей. Контроль маси тіла є одним із ключових кроків, які допомагають зменшити навантаження на серце і судини. Не менш важливе і ставлення до соли. «Її надлишок затримує рідину в організмі, а це прямо впливає на підвищення тиску. У середньому ми радимо не більше як 5 г на добу», — додала фахівець.

Вагому роль відіграє рух. Регулярна фізична активність, від звичайної ходьби до плавання чи їзди на велосипеді, допомагає підтримувати тонус судин і

знижує навантаження на серце. Натомість куріння та надмірне вживання алкоголю значно підвищують ризики серцево-судинних ускладнень.

Важливими є сон і психоемоційний стан. Хронічний стрес і недосипання можуть провокувати підвищення тиску навіть у людей без хронічних хвороб. Тому лікарі радять не ігнорувати відпочинок і відновлення.

«Просте, але дуже ефективне правило — регулярно вимірювати тиск. Це дозволяє вчасно помітити зміни і звернутися по допомогу, — зазначила д-р Шкода. Особливо це важливо після 40 років, навіть якщо нічого не турбує.

Надзвичайна ситуація через спалах Еболи

■ Зоряна Павлюк

Епідемію лихоманки Ебола в Демократичній Республіці Конго (ДРК) та Уганді ВООЗ оголосила надзвичайною ситуацією у сфері охорони здоров'я міжнародного значення. Рішення ухвалили через транскордонне поширення інфекції, значну кількість підозрюваних випадків захворювання і смертей, а також через відсутність схвалених

вакцин і специфічного лікування саме проти цього штаму вірусу — Бундібугію.

«Наразі існує суттєва невизначеність щодо реальної кількості інфікованих осіб і географічних масштабів поширення хвороби. Крім того, бракує чіткого розуміння епідеміологічних зв'язків між підтвердженими та ймовірними випадками захворювання», — пояснили у ВООЗ і додали, що теперішній спалах наразі не відпові-

дає критеріям пандемічної надзвичайної ситуації.

«Ця ситуація становить серйозну загрозу для громадського здоров'я інших країн через ризик міжнародного поширення хвороби. Сусідні з ДРК держави мають найвищий ризик поширення вірусу через мобільність населення, торговельні й туристичні зв'язки, а також тривалу епідеміологічну нестабільність у регіоні», — заявили посадовці.

ПРОПОЗИЦІЯ ПРАЦІ

Потрібна до роботи (на прибирання) помічниця – на цілий тиждень або на кілька днів (part-time). Забираю з околиць Old Bridge, South Amboy, Perth Amboy, Monroev.

Тел.: 732-309-7174 ¹⁷⁻²⁰

Оксана

Потрібні чоловіки для роботи на фабриці у Randolph, NJ. Навчаємо працювати з верстатами, забезпечуємо безкошт. мед. страхування, оплачуємо відпустку та святкові дні. Розмовляємо польською та англ. Тел. з пн. по пт. з 9 AM до 5:30 PM.

Тел.: 973-927-1100

ПОШУК ПРАЦІ

Даю уроки англійської мови стаціонарно та онлайн.

Тел.: 862-249-6156

Олександр ²⁷⁻³⁰

Даю уроки гри на музичних інструментах – скрипка та піаніно.

Тел.: 862-249-6156 ²⁷⁻³⁰

Олександр

НА ПРОДАЖ

Продаємо в Чернівцях 2-кімнатну квартиру на 1-му поверсі в гарному районі.

Тел.: 929-580-3180 ²⁰⁻²³

Наталія

ЗНАЙОМСТВО

Українка, 54 роки, познайомиться з самотнім освіченим українцем у віці 50-60 років, без шкідливих звичок, з високими моральними цінностями, спортивним, добрим – для дружніх стосунків і, можливо, створення сім'ї.

E-mail:

nit.rt46285@gmail.com

Олена

ПОСЛУГИ

Виконую ремонт кухонь і ванних кімнат. Гарантована якість. Добрі відгуки.

Тел.: 862-249-6156 ²⁷⁻³⁰

Олександр

Агенство EastBridge Home Care

- Набирає на роботу працівників з ліценсом ННА для догляду за людьми похилого віку.
- Пропонуємо роботу в штаті Нью-Джерсі, а також курси ННА російською та англійською мовами.

732-385-7996 800-442-6979

УКРАЇНСЬКОМУ РЕСТОРАНУ в Нью-Джерсі

ПОТРІБНИЙ КУХАР,

а також працівник
для миття посуду

Тел.: 973-423-5808

ІМІГРАЦІЙНИЙ
АДВОКАТ

ЮЛІЯ ЄЛІСЕЄВА

JULIA YELISEYEVA, Esq.

- ☐ ВСІ ВИДИ ІМІГРАЦІЙНИХ ПОСЛУГ
- ☐ ПЕРША КОНСУЛЬТАЦІЯ БЕЗКОШТОВНО

☎ 347-462-1244

🏠 76 W Brighton Ave. Ste 211,
Brooklyn, NY 11224

✉ julawny@gmail.com

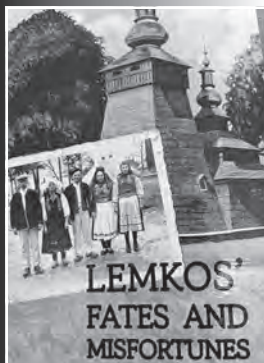
ТРАКІНГОВА КОМПАНІЯ

ШУКАЄ ДОСВІДЧЕНОГО

БУХГАЛТЕРА

в Нью-Джерсі для оформлення податків

732-991-0507

У ПРОДАЖУ

Книжка про історію Лемківщини в роках 1915-1948, на основі архівних матеріалів.

LEMKOS' FATES AND MISFORTUNES

Замовляти за тел.:

1-732-432-4928

або через імейл: szere777@msn.com

БУХГАЛТЕРІЯ УСІ ПОДАТКИ

Inna Earley CPA

973-342-9043

info@earley-tax.com

Подзвоніть або напишіть і ми надамо

БЕЗКОШТОВНО

інформацію як купити і продати
нерухомість у Нью-Йорку

*Потрібна допомога в продажі
нерухомості – телефонуйте, будь ласка*

(347) 612 8834
ivannakhimey@gmail.com
2219 Voorhies Avenue
Brooklyn, NY, 11235

Ivanna KHIMEY

Bright Horizons Realty, Inc

NYS Licensed Real Estate Associate Broker

шукаю партнера (США, КАНАДА)

для реалізації дитячої продукції
власного виробництва

фігурки тварин з дерева

✉ dadakacraft@gmail.com
www.etsy.com/shop/dadakacraft

Тижневик «Міст»

MeestWeekly

600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064, newspaper.usa@meest.com

РОЗМІЩЕННЯ ОГОЛОШЕННЯ
В ОДНОМУ НОМЕРІ
ТИЖНЕВІКА «МІСТ» КОШТУЄ:

Звичайне оголошення – \$ 5

В рамочці (розмір – business card) – \$ 20

Публікуватимуться лише оголошення,
написані розбірливим почерком і вислані
разом з money order або чеком.

ОГОЛОШЕННЯ МОЖНА ПОДАТИ ТЕЛЕФОНОМ АБО ЛИСТОМ

Tel.: 908-937-6342

ВОЄННІ ДІЇ ПЕРЕНОСЯТЬ У КОСМОС

■ Петро Йосип

Нещодавно з військового космодрому Плесецьк в Архангельській області Російської Федерації (РФ) запустили ракету-носіє «Союз-2.1б» зі супутниками військового призначення. За даними російського оборонного відомства, запуск здійснив бойовий розрахунок космічних військ Повітряно-космічних сил РФ.

Крім того, Кремль планує розмістити в космосі ядерну зброю, яка в разі підриву може спричинити глобальний хаос, вивівши з ладу 80 % супутників. Це, по суті, може влаштувати «космічний Перл-Гарбор». Про це попередив генерал Стівен Вайтінг, начальник Космічного командування США. За його словами, Америка дуже стурбована планами Кремля, що є частиною посилення агресії в космосі.

При згадці про ядерний вибух на низькій орбіті Землі мають на увазі відстань від 300 до 1,2 тис. миль над поверхнею планети, що може знищити або пошкодити до 10 тис. супутників. Крім нищівного удару по військовій розвідці та системах наведення, підриву цієї зброї виведе з ладу значну частину світових цивільних супутникових комунікацій

для інтернету та стільникових телефонів, а також послуг GPS. «Проблема з перешкоджанням роботі GPS полягає в тому, що таким чином впливають на цивільну авіацію у Східній і Південній Європі. Коли ми наражаємо на небезпеку цивільні літаки, повні громадян, які просто намагаються поїхати у справах або на відпочинок, це надзвичайно проблематично. Ми не хочемо, щоб це стало нормою», — зауважив генерал.

І додав, що за останнє десятиліття космічна сфера кардинально змінилася. Нині Китай і РФ створюють комплекс бойових космічних озброєнь. Та, попри дії Москви, Пекін усе ж є найбільшим конкурентом США в космосі.

Натомість компанія SpaceX запустила в космос партію зі 45 супут-

ників, серед яких південнокорейський CAS500-2 аерокосмічної фірми Korea Aerospace Industries, який ще 2022-го мала доправити на навколосезонну орбіту Росія. Запуск ракети-носія Falcon 9 зі 45 супутниками на борту здійснили з космодрому Ванденберг (штат Каліфорнія).

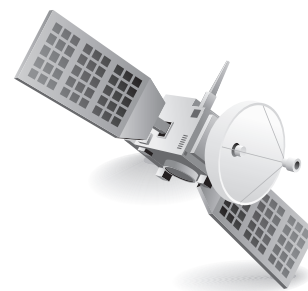
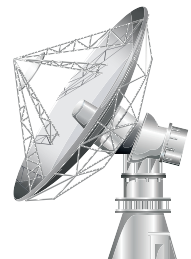
Місія отримала назву CAS500-2 на честь основного супутника Compact Advanced Satellite (CAS) 500-2 від Korea Aerospace Industries. Супутник був розроблений для моніторингу стихійних лих і спостереження за сільським господарством. Спершу Korea Aerospace Industries планувала запустити CAS500-2 російською ракетою-носієм «Союз» 2022 року, але це рішення відклали через вторгнення РФ до України.

Україна також розпочала розгортання власної супутникової мережі, поінформував Денис Штілерман, співзасновник і головний конструктор української компанії Fire Point. Раніше США були основним постачальником розвідувальних даних для Збройних сил

ЯК УКРАЇНА СТВОРЮВАТИМЕ КОСМІЧНІ ВІЙСЬКА

ФУНКЦІЇ

Спостереження за ворогом у режимі реального часу.
Власний супутниковий зв'язок.
Раннє виявлення балістики та кінетичне перехоплення ракет типу «Орешнік».

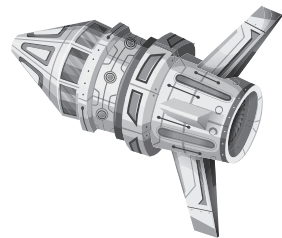

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПОТУЖНОСТІ

4–5 радіолокаційних і 2–3 оптико-електронних супутники для моніторингу.
Повітряний космодром для запуску ракетноносіїв.
1–2 телекомунікаційних супутники для власного зв'язку.

ПЛАН РЕАЛІЗАЦІЇ

Ухвалення законопроекту №13255.
На початках створення командування з 10–15 офіцерів.
Формування Космічних військ до 1 року, повний запуск — 3–5 років.

України, але через позицію Дональда Трампа цю роль дедалі частіше переймають європейські країни. А Україна прагне самодостатності, тому зайнялася створенням власної супутникової мережі. Цього року

запустили два супутники. 2027-го планують вивести на орбіту ще кілька десятків. Це має дозволити Україні знизити залежність від США та західних технологічних компаній щодо збирання розвідданих.

■ Олег Садовий

Компанія Blue Origin завершила місію з виводу супутника на орбіту за допомогою ракети New Glenn. Головне досягнення місії — повторне використання першого ступеня. Ракета стартувала лише втретє, і це стало першим випадком повторного польоту для цієї системи, розробка якої тривала довше ніж десять років.

Після запуску прискорювач успішно повернувся та здійснив посадку на морську платформу — вдруге для цього конкретного екземпляра. Саме багаторазове використання ракет є ключовим фактором зниження вартості запусків — підхід, який дозволив SpaceX домінувати на ринку.

А втім, місія не минулася без проблем. Після запуску з мису Канаверал (штат Флорида) приблизно через дві години стало відомо, що супутник компанії AST SpaceMobile опинився на «нестандартній» орбіті. Пізніше підтверди-

Blue Origin змогла повторно використати New Glenn

ли, що апарат вивели на нижчу орбіту, ніж планували, і його доведеться звести з орбіти.

У Blue Origin заявили, що відділення корисного навантаження відбулося успішно, а сам супутник увімкнувся. Однак фахівці продовжують аналіз причин відхилення, яке, імовірно, пов'язане з роботою другого ступеня ракети.

Компанія планує використовувати New Glenn для майбутніх місій NASA, зокрема, місячних програм, а також для розгортання супутникових мереж, у т. ч. проєктів Amazon. Інцидент зі супутником може вплинути на найбільшчі плани Blue Origin, адже вона має контракти на запуск кількох апаратів AST Space-Mobile.

Amazon готує свій супутниковий інтернет

■ Іван Заторський

Amazon оголосила про плани запустити в середині ц. р. власний супутниковий інтернет-сервіс Leo. Про це повідомив Енді Джекссі, генеральний директор компанії. За його словами, сервіс забезпечуватиме швидкість завантаження до 1 Гбіт/с, що значно перевищує показники Starlink, які зазвичай перебувають між 45 і 280 Мбіт/с.

Посадовець не уточнив, чи буде Leo доступний для споживачів після запуску в зазначений період. Відомо лишень, що перші корпоративні клієнти взялися тестувати систему ще наприкінці минулого року. Серед них авіакомпанії Delta та JetBlue, які планують використовувати Leo для забезпечення Wi-Fi на бортах літаків. Також угоди уклали AT&T, Vodafone, DirecTV Latin America та NASA.

Після запуску для споживачів Amazon Leo, імовірно, перевершить Starlink за кількома параметрами: має забезпечити у шість—вісім разів вищу швидкість передачі даних і приблизно вдвічі швидше завантаження. Amazon також обіцяє доступнішу ціну та вбудовану інтеграцію з AWS для зберігання корпоративних даних, аналітики та штучного інтелекту.

Однак, попри переваги, проєкт наразі неможливо запустити у великих масштабах: нині на орбіті працює лише 241 супутник Amazon, тоді як у Starlink їх більш ніж 10 тис. У січні ц. р. Amazon звернулася до Федеральної комісії зі зв'язку США з проханням продовжити термін виконання вимоги щодо запуску 1,6 тис. супутників до липня 2026-го. Компанія прогнозує, що до цього часу зможе забезпечити роботу лише близько 700 апаратів.

ГОРОСКОП ІЗ 28 ТРАВНЯ ДО 3 ЧЕРВНЯ

Овен (21.03–20.04)

Відбудеться приплив натхнення, нахлине величезна кількість нових думок. Посилиться бажання спілкуватися, ділитися ідеями та шукати нестандартні рішення. Важливо фіксувати все, що спадає на думку, бо багато задумів згодом виявляться корисними. Потім увага зміститься на емоційний стан і внутрішній комфорт. Якщо ви перебуваєте в пошуках, доля подарує вам шанс на знайомство у несподіваному місці, приміром, у черзі за кавою.

Телець (21.04–21.05)

Ви відчуєте, що оточення частіше звертається до вас за порадою та підтримкою. Посилюється ваша кмітливості і здатність швидко знаходити рішення. Тепер стає легше планувати майбутнє та вибудувати стратегію подальших дій. З'явиться більше впевненості у власних ідеях і можливостях. Якщо шукаєте кохання, варто придивитися до старого кола знайомих — можливо, ваша доля ближче, ніж гадаєте. Не чекайте метеликів у животі та феєрверків з першої секунди, адже справжні почуття розпалюватимуться повільно, але впевнено.

Близнюки (22.05–21.06)

У вас посилиться бажання рухатися вперед, спілкуватися та пробувати щось нове. Почнете частіше згадувати події останніх років та аналізувати власні зміни. Виникне увага до побутових питань і домашнього простору. Захочеться навести лад, оновити інтер'єр або позбутися непотрібних речей. Це допоможе відчувати внутрішнє полегшення. Якщо ви все ще самотні, готуйтеся купатися в увазі протилежної статі — легкий флірт може перерости у щось серйозне.

Рак (22.06–23.07)

Зараз важливо знизити темп і зосередити увагу на власному емоційному стані. Посилиться внутрішній діалог і змусить глибше аналізувати те, що відбувається. Медитація, відпочинок або спокійний час наодинці зі собою допоможуть відновити сили. Стосунки з близькими людьми також стануть гармонійнішими, а спілкування — щирішим і глибшим. Якщо ви зараз у пошуках, то можете зустріти людину, яка дуже нагадає вам когось із минулого.

Лев (24.07–23.08)

Тиждень буде сповнений яскравих жестів і красивих учинків із боку шанувальників. Ваша друга половинка чекатиме від вас визнання своїх талантів, тож не скупіться на щирі компліменти. Якщо ж ваше серце вільне, готуйтеся до яскравих і, можливо, стрімких романів. Ваша привабливість тепер неймовірна, тож користуйтеся цим для цікавих і корисних знайомств. Зараз час активного спілкування та взаємодії з друзями або однодумцями. Адже посилюється бажання бути частиною спільноти й розширювати коло знайомств.

Діва (24.08–23.09)

Попри навантаження ви відчуєте більше впевненості у власних силах. З'явиться можливість оцінити свої досягнення останніх років і збагнути, наскільки далеко ви просунулися. Настав слушний час для планування нових цілей. Якщо ви зараз самотні, доля готує для вас зустріч в інтелектуальному середовищі, скажімо, на лекції, книжковому чи професійному форумі. Шукайте того, із ким буде цікаво не лише мовчати, але й сперечатися. Але важливо не забувати про відпочинок і відновлення.

Терези (24.09–23.10)

У вас з'явиться бажання повернутися до спогадів або переосмислити минулі події. Це допоможе краще зрозуміти власні бажання та внутрішні потреби. Ви шукатимете романтику в кожному жесті свого партнера. Якщо ваші стосунки трохи застоялися, спробуйте змінити атмосферу — навіть спільний похід на виставку освіжить почуття. На тих, хто ще не визначився, може чекати небезпека заплутатися в кількох шанувальниках одразу. Не поспішайте з остаточним вибором і не кваптесь — справжні почуття проявляться незабаром.

Скорпіон (24.10–22.11)

Вам важливо рухатися в комфортному ритмі й не ігнорувати власні потреби. З'явиться відчуття ясності, що допоможе по-іншому поглянути на багато ситуацій. Посилиться бажання вчитися, розвиватися та шукати нові сенси. Для тих, хто в парі, зараз важливо уникати контролю над партнером. Самотні можуть пережити доленосну зустріч, що переверне всі уявлення про взаємини.

Слухайте своє серце, але не забувайте вмикати розум. Стосунки з людьми стануть теплішими та щирішими.

Стрілець (23.11–21.12)

Ви почнете інакше оцінювати командну роботу й партнерство. Треба зосередитись на роботі, обов'язках і довготривалих цілях. Зараз відповідний час, щоби поступово навести лад у справах і відновити дисципліну. Посилиться впевненість у собі, що нагадає про минулі уроки, які зробили вас сильнішими. З'явиться бажання повернутися до старих ідей або незавершених проєктів. Якщо ви наразі самотні, доля обіцяє цікаве знайомство з людиною з іншої культури або здалеку.

Козеріг (22.12–20.01)

У стосунках настане період стабільності, коли ви зможете спокійно обговорити найважливіші теми без зайвих сварок. Якщо ж шукаєте свою половинку, то не треба ховатися за роботою — частіше виходьте у світ і відвідуйте громадські заходи. Ваша серйозність і надійність приваблять саме ту людину, яка шукає глибини у взаєминах.

Водолій (21.01–19.02)

Якщо ви вільні від зобов'язань, доля обіцяє вам знайомство в колі однодумців або через соціальні мережі. Вас привабить особа з дуже незвичайним поглядом на світ і прекрасним почуттям гумору. Не бійтесь зробити перший крок — ваша харизма зараз на піку і буквально притягує осіб протилежної статі. Та не квапте події, дайте своїм почуттям дозріти природним шляхом і збагнути, чи варто продовжувати.

Риби (20.02–20.03)

Вас очікують глибокі емоційні переживання та красиві романтичні мрії. Якщо ви у парі, цей час ідеально пасує для того, щоб додати у ваше життя трохи романтичної магії — улаштуйте побачення при свічках або зізнайтеся в коханні під дощем. Якщо ви самотні, можете зустріти людину, з якою відразу відчуєте тонкий зв'язок. Ваша чутливість — зараз головна суперсила, тож не бійтесь бути такими, якими є. А ваш природний оптимізм стане найкращим магнітом для потенційних партнерів.

Світлана Таланова

С	Т	А	Н	О	Б	Р	А	К	С
О	Т	И	Т	А	Н	Т	О	Л	О
Р	А	М	Р	О	К	І	К	У	В
К	К	О	Р	О	П	П	О	Г	А
З	А	П	О	В	І	Д	Н	И	К
Г	А	Т	А	І	Г	А	Л	П	А
О	Р	Х	О	Р	А	Л	О	К	М
Л	О	К	Я	Р	У	Б	М	О	Р
О	Ф	В	Е	С	Л	О	У	Р	У
С	Г	Л	О	Б	У	С	С	Т	С

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: буряк, весло, глобус, голос, заповідник, карбонат, корма, короп, корт, крос, око, піт, плагіат, сова, сумо, сурма, титан, фора, хорал. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 21: гарпун.

Зникла річка Колорадо

■ Іван Заторський

Річка Колорадо відома тим, що вона фактично «вирізала» Великий каньйон. Однак довгі роки геологи сперечалися про походження цієї річки.

У ході свого дослідження вчені під орудою Джона Хе з Каліфорнійського університету дізналися більше подробиць про те, як сформувалася Колорадо. Вони вивчили кристали зі зразків пісковиків і виявили, що річка впадала в озеро вище за течією, перш ніж проклала собі шлях у Великий каньйон. «У певному сенсі це справді можна вважати народженням річки Колорадо, яку ми знаємо сьогодні», — зауважив науковець.

Нині річка Колорадо забезпечує водою більшу частину американського Заходу, підтримуючи понад 150 видів, що перебувають під загрозою зникнення.

Геологи повідомили, що річка існувала в західній частині штату Колорадо приблизно 11 млн років тому. Вона вперше вийшла з Великого каньйону приблизно 5,6 млн років тому, але куди текла впродовж проміжних 5 млн років, залишалось загадкою.

Нові дані вказують на те, що річка збиралася в басейні на схід від Великого каньйону на території, яка тепер входить до складу Навахо-Нейшен, утворюючи порожнє озеро, відоме як Бідахочі. Щоб зрозуміти, звідки взялися відкладення в озері Бідахочі, учені зі-

брали зразки пісковиків, а потім провели в них пошук цирконів.

За допомогою геохронології детритних цирконів дослідники визначили вік кристалів і місце їхнього походження. Д-р Хе назвав ці цирконі «маленькими сховищами часу».

Результати аналізу засвідчили, що сигнатури відкладень, які осіли приблизно 6,6 млн років тому в озері Бідахочі, значною мірою збігаються зі сигнатурами інших відкладень річки Колорадо вниз і вгору за течією. Це та низка інших факторів указували на те, що у стоячу воду впадала повноводна річка.

Науковці дійшли висновку, що річка Колорадо постачала воду та відкладення в озеро Бідахочі до того, як воно переповнилося і річка витекла через Великий каньйон. «Гадаю, що є щось унікальне і тривожне в тому, що історія планети розгортається перед нашими очима, але ми не можемо повністю її прочитати. Ми завжди знали, що Великий каньйон існує, ця масивна скеляста стіна, що височіє, але з кожним днем дізнаємося все більше про те, як він утворився», — заявив Джон Хе.